

KULTŪRINIAI RYŠIAI
IR EXPO 67

JONAS AISTIS

Didžiausia tautos nelaimė yra tautinės ambicijos netekimas: pamatė svetimą nekasdieninį ir ištirpo. Kriavo ir Horodlės aktus, manding, galėjo pasirašyti vien lietuvis ir niekas kitas. Pamatė, kad kryžiuočius 1313 metų didžiąją savaitę ties Skirsnemune pastatė pontoninį tiltą, ir paleido, kaip sakoma, ant trečio vainiko. Iš to istorijos būvyje ir susidarė menkystės kompleksas bei tūpėjimas prieš svetimybę. Savo tarpe be pradžios ir galo rietenos, dažnai tūšties, kvailios, kenksmingos. Toms rietenoms eikvojama didesnė dalis visos tautinės potencijos.

Kaltas vaizduotės neturėjimas. Jau kad įsikęs kokią surūdijusią geležėlę, tai ištiesus dešimtmečius nepalėis, Turėjo nelaimės Juozas Tysliava užuomina žostelti dėl bendradarbiavimo su tėvynės lietuviais, ir prašydė "Vienybės" salamonišku išminčių, pradėdant Girnakalio ir baigiant Zalatorium, erzelis, kuriems tuščiažodžiavimo pakaks ilgiems dešimtmečiams.

Bendradarbiavimas prasidėjo kur kas prieš Juozo Tysliavos pareikškimus ir pasibaigė tikrai su okupacija. Iš pradžių labai slapta, paskui pusiau slapta, po to atsirado bravūrininkų, ir taip tolydžio vis drąsiau ir garsiau, bet iš to nei ten išganymo, nei čia pražūties aš dar nematau. Gali, žinoma, be jokio pavojaus bet katrai pusei tas erzelis ir tęstis...

Vieną reiklia pasakyti, kad ana pusė turia kažkokius užsibrėžtus tikslus, o šioje pusėje visas tikslas yra patsai priešgiaviavimas. Reikia sutikti ir susi gyventi su mintimi, kad ana pusė gudresnė. Ji ant savo meške rės pagauna daug didesnes žuvelės, kaip "Vienybės" girnakaliai. Į jų gudriai užspėta bučių įkliūva pasaulinio masto valstybininkai, mokslininkai, me nininkai, net Rahner tipo teologai.

Niekad bendradarbiavimas su kraštu taip visomis vaivorykštės spalvomis nepražydo, kaip 1967 metų birželio 30 dienos "Vienybės" numerio. Čia, kaip sakoma, reikia atiduoti didelį kreditą talentingam Salomėjos Narkelūnaitės objektyvui. Tokių taiklių nuotraukų vargu ar kuris mūsų didžiai diplomuotas fotografas bepadaro. Esu tik-

ras, kad tik retas dalyvis yra tiek pamatęs, kiek jinai nuotografavo.

Prie tų nuotraukų pridėsiu kelias savo pastabas. Pirmame puslapyje dainuoja solistas Vaclovas Daunoras. Ranga ir laikysena tikras Enrico Caruso brolis: itališkai pasiūto švarko artistiška mašastinė apykaldė ir rankogaliai, itališka bel canto poza. Pabuvo sezona ar du Italijoj, ir jau visas lietuviškumas, kaip iš atklimšto butelio alus, išsikvėpė. O prie solisto keturi cirkine butaforija aprenkti jaunikičiai dūdeles pučia, kiek žemiau, kampe, solistė Elena Saulevičiūtė. Ta, aiškiai matyti, Italijoj nebuvo. Gymis galėtų būti ir lietuviškas, bet laikysenoje aiškiai kyšo katiušos su kūju ir piatuovu poza...

Parodos eksponatai. Vis tos pačios juostos... Cukriniai avinėliai... puodynės, kilimėliai, impozantiškos vitražų maketės. Ansamblis Lietuva skystas. Kuriam galui reikėjo vežti skrabalus, chromatines kankles?.. Mergaitės su tautinių drabužių erzacais... Gal ir didelių pastangų dėka programa ir labai virtu-ozaiškai atlikta, bet iš pažiūros pats ansamblis skurdokas ir skystas. Tikrai žmoniškai ir kultūringai atrodo vienas styginis kvartetas...

Gyvųjų asmenybių galerija daug įvairinė. Laikraštinių Alberto Laurinčiuko gymis būdingas, bet daugiau jis primena kaimo kalliadirbį ar arklį guldytoją negu žurnalistą. Toks labai lengvai gali įžiūrėti ir septintą dolerio pusę.

Pats įdomiausias iliustracijų puslapis pavadintas Susitikimai su svečiais iš Lietuvos... Tai tarybinės Lietuvos grietinėlė: Barkauskas, Kairys, Piliušenko ir Vildžiūnas. Visi keturi atvykę tarybinių, ne partinių darbuotojų vardu, nors visi figūruoja taip pat ir Lietuvos KP CK. Salomėja Narkelūnaitė pradeda savo iliustracijas cypkomuniste Leokadija Diržinskaite-Piliušenko, užsienių reikalų ministre. Tai elegantiškai apsisitaisiusi ir gražiai susisukavusi moteris. Kokie jos ryšiai su užsieniu? Koks tasai užsienis? Kur jis prasideda ir kur baigiasi? Vis tai smulkmenos, kurios galėtų būti labai iškalbingos. Iš jos atviros šypsenos galima būtų spėti, kad ji visai nediplomatiškai džiaugiasi galėdama "užmegzti diplomatinius ryšius" su niujorkiete Adele Batiene... Gal mano kada nors galėsianti pasikeisti notomis, Ir tai, pasakysiu, nebūtų taip maža, kaip kitam gali atrodyti...

Asmeniškai man akin krito viena nuotrauka: buv. Lietuvos operos solistė Elzbieta Kardelienė (montrealietė) kalbasi su Vilniaus miesto burmistru J. Vildžiūnu. Pokalbis atrodo gana nuoširdus: solistė smilium baksmuoja žetonuotą švarko atlapą, o gal ruošiasi sagas skai-

Vytautas Kasiulis Paryžiaus kampelis — Montmartre (litografija)

tyti. Vilniaus burmistro gymis stambus ir impozantiškas. Tas veidas geriau tiktų netašytų akmenų miestui negu lakijam Vilniaus barokui, bet Vilnius, kaip jau vieną kartą esu išsitaręs, yra inoringas miestas ir jį savivaldyti reikia vildžiūniško kumščio.

Stebėdamas tą nuotrauką, su simaščiau. Žinoma, čia laisvas kraštas, ir kaip kas išmano, taip save gano. Tačiau, jei man kada būtina reikėtų užmegzti kultūrinius ryšius su kokiū nors žymesniu pareigūnu iš Lietuvos, tai labai diskretiškai, prieš ištiesdamas ranką, paklauskiau: Dovanokite, ar nebūsitė kartais kada nors praieityje savo baltų rankelių brolių krauju suteptę?..

Kažin, ar "Vienybės" girnakaliams yra žinoma, kad Vilniaus miesto burmistras kartais

teikiams ne tik naganą ar nagaišką, bea ir plunksną pamiklinti. Teikitės pasidžiaugti burmistro stiliumi: "Lemtingąją 1941 metų birželio 22 aš sutikau darbe (buvo tada toks darbo stilus — naktimis). Iš savo kabineto Valstybės saugumo valdybos rūmuose išėjau jau gerokai po vidurnakčio, nutaręs kelias iki ryto likusias valandas pamiegoti mieste, savo bute, o dieną vykti į Valakumpius pas šeimą" (J. Vildžiūnas: Vilniaus šeiminkai, Pergalė, 1967 m., Nrj 6, 120 p.). Ar neįsidedėtinos Vilniaus burmistro pareigos baltaus birželio dienomis?! O buv. Lietuvos operos solistai nei plaukai stoja, nei jos šurpas krečia. Ar nemaloni draugystė!

Nebūkime naivūs ir nemanykime, kad rusai aukštus sostus ir šiltas vietas lietuviams dėl gražių akių dalina, ar jas loteri-

jos būdu paskirsto. Nereikia nei sakyti, kad visi Salomėjos Narkelūnaitės užfiksuoti tarybiniai pareigūnai iškilo taip vadina- mais asmenybės kulto metais, tai yra, pačiomis kruviniausiomis lietuvių tautos genocido dienomis. Įsižiūrėkite, kaip jie visi tvarkingai ir gražiai apsitaisę, kaip jie išskyrus visai pliką Vilniaus miesto burmistrą, gražiai susisukavę plaukus. Nei jiems juostų, nei jiems žiokelių, nei jiems kaspinėlių, nei jiems cirko drabužėlių, nei jiems skrabalų, nei jiems dūdelių reikia. Visa tai nei jiems, o nūdienai liaudžiai, kuri, kaip baudžiaivo- ja ir šoka...

Žmogus gali prarasti tėvynę, artimuosius, turta, sveikatą, ir vis tiek dar būti žmogui. Žmogus, manding, kurs praranda savigarbą, viską praranda.

IŠCENZŪRUOTASIS VALANČIUS

G. DOVINIS

Guli prieš mane ant stalo, 1965 metais Vilniuje dailiai išspausdinta ir 15000 tiražu išleista knygelė: M. Valančiaus Palangos Juzė. Tikrai pasidžiaugi, kad ten leidžiamos mūsų klasi- kų knygos, atskleidžiančios ypač jauniems skaitytojams didelį gimtosios kalbos grožį, o tuo pačiu skatinančios jos ir apskritai lietuviškos meilę. Knygelės gale pridėtas rešnių i- tarminių žodžių žodynelis ir paaiškinimai, kuriuose pateikiama leidinių biografija ir nuorodai redagavimo principai (apskritai laikomasi A. Kalniaus 1947 metų leidimo).

Sudomino paskutinis paaiškinimų sakynys: "I dabar pateikiama leidimą neįdėtos giesmės apie šventuosius ir dainos apie sukilimus bei jas lydį tekstai". Kad praleistos giesmės, daug stebėtis netenka. Bet kokios gi tos dainos apie sukilimus?

Atsiskleidžiu po ranka pasi- taikiusį senesnj Palangos Juzės leidimą. Palyginus paaiškėja, kad ten buvo tik viena tokia daina. Penktame savo vakare Palangos Juzė sako: "Paklausykite, kaimynai, mano dainelės, parašytos metuose 1832". To- liau pateikiama 40 eilučių daina

jau atein tikri lenkai po valdžia Gelgudo; Nebišleisma iš Zemaičių jau mes gyvo gudo". Apsiverkė mergina, bet ir gyvė jo drąsumą: "Jok sveiks, tarė, jaunikaiti, duok gudams pažinti, Jog zemaičiai neduos veltui savo žemės minti". Atvykusius sukilėlius priėmė vadas Šimanasuskis: "Muškites, tarė, vaikeliai, už jūsų liuosumo. Nerūšait nenrietėlių nei anų daugu- mo". Kilo kruvina kova: "Tai išklause, puolė kartu ant čerkė- sų būrio, Tuojaus eiles jų su- maitė, vyresnj nudūrė. Paskiau čirto, piovė, badė, iš šaudyklių žaudė. Kur tiktai gudo pamatė i kalinį gaudė...Virto kupetoms maskoliai, kūnais žeme dengė. Vieni nevyvi gulėo, kiti amžiu beneė. Bet ir mūsų daug kareiviu ten užmerkė akis, O vardus jų ir pavardės anūkai apsakys". Maskolių persvaros, vis dėlto, neatlaikydami, "gelbėtojai mūsų, Visi kartu pasitraukė ant rubežiaus Prūsų." Čia jaunika- tis parašė atsisveikinamąjį lai- šą mylimajai: "Einu jau į Pran- ūziją, turi tai žinoti, Palauk biški, vėl sugrįšiu jūsų išliuo- suoti". Kodėl toji daina iš leidi- nio buvo išcenzūruota, komen- tarai, rodos, nereikalingi.

Lietuvoje išleisto M. Valančiaus "Palangos Juzės" viršelis, pieštas A. Každailio

Kertinė Parasė

UNIVERSALIĄ SCHEMĄ APVILKIME MODERNIAIS LIETUVIŠKAIS RŪBAIS

Koks yra mūsų tautinės kūrybos įnašas lietuvių tautai, kurią savo menu keliamo, ir koks yra mūsų įnašas pasauliui, kuris kartais mus pastebi? Ar iševijos kūryba savo kokybe užims mūsų tautinėje kultūroje reikšmingą vietą?

Visų pirma, kas yra tautinis menas? Atrodo, beveik kiekvienas kraštas pasaulyje turi susikrovęs nemaža istorinių ir emocijų įvykių, kuriuose naujų menininkų kartos visuomet randa įkvėpimo tautinei patriotinei savo kūrybai. Meilė savam kraštui, atsidavimas jo siekiams idealams, jo politinių, militarinių, intelektualinių ar paprastų pilkųjų herojų prisiminimai įkvepia kuriančio menininko vaizduotę. Štai Sibelijaus didinga "Finlandija", Čaikovskio "1812", Delacroix 1830 m. revoliuciją vaizduojanti "La Libertė", Dvorakas, Bartokas, Sandburgas, o taipgi ir mūsų Krėvė "Šarūne" iškilmingu ar švelniu motu ne vieną kartą savo kūryboje iškelia tautinę vėliavą.

Vis dėlto, meniška ekspresija istorijoj ne visuomet švie tė tokiom ryškiom tautinėm spalvom. Ji buvo taipgi universali, kosmopolitinė, nes mes savo jėga tada jungė visas tautas. Tik po Amerikos ir ypač Prancūzų revoliucijų menas buvo pakinkytas socialinių revoliucijų ir tautinių atgimimų judinimui. Nors "Liberte" pasidarė visiems universali, atskiros tautos ją siekdavo individualiai — tautiškai. Ir tik šios, čia paminėtos universalios idėjos vėliava pagimdė tautinį meną.

O kas yra tautybė, patriotizmas? Tautybė, be abejo, yra mūsų gimimo, kalbos ir papročių visuma ir vidurkis. Šis patriotizmas yra kiek sunkiau: vieni jį laiko teigiama, kiti net neigiama tautiškumo apraiška, o jos polinkis į nacionalizmą yra laikomas kartais net pavojingu. Gyvenant emigracijoje, krašto netekimas beveik visus mus padaro patriotais. Tad ir abejojimas bet kurio emigranto patriotiškumo čia pasidarė beveik neįtikimas.

Tačiau mūsų didžiausia problema yra mūsų kūryba, kai eiliniam ir dargi politiniam išeiuiui patriotizmas ir politikos sekimas ("gal jau išlaisvino kraštą?") tampa jo kasdienine duona. Jis kitkam dažnai neturi nei laiko, nei intereso. Jis yra patenkintas, galėdamas praleisti laiką kitų panašių būrelyje, ir tokie siauresni kontaktai jam yra malonesni už kitokį, kartais gana problematišką pasaulį. Jei jis kuria, jo iš atminties įsivaizduojamas kraštas praranda realius išmatavimus ir jo kūryba linksta daugiau į praicitės nostalgiją, jos stilizaciją, paviršiaus motyvus ar aplamai į "praicitės harmonizaciją". Ir čia kažkas,

atrodo, pakerta jo kūrybinį originalumą. Ar, svetimojoje gyvendamas, kūrėjas nepajėgia matyti toliau už savo paliktojo krašto ir jo kultūros ribų? Tiksliai sunku atsakyti. Bet viena yra aišku, jis nemato tų kultūrinių skirtumų, kurie išryškėtų jo paties didesniai kūrybiškumui, jei jo akys labiau atsivertų ir jį apsupantį pasaulį. Juk kaip reliatyvi vis dėlto atrodo mūsų tematika prieš tikro kūrėjo jėgą, pavyzdžiui, kad ir skaitant amerikietį V. Sinclair, aprašantį lietuvių senosios kartos emigrantų gyvenimą Chicago je ("Jungle"). Jam "apie ką" turi mažiau svarbos už "kaip". Ar mūsų kūryba nepagyvėtų, jei apvilktume nemiršančią, universalią schemą moderniais lietuviškais rūbais? Jei kitos tautos tai daro, kuo mes esame geresni už juos?

Prie mūsų pamėgtos nostalgikos ir triumfalinės tematikos neužmirškime ir kitų nemiršančių temų, kaip meilės, baimės, neapykantos, pavydo, šykštumo, džiaugsmo, nuostabos, apgailėstavimo, nuosivylimo, keršto, desperacijos, komiško ir kitų, dar neįsmėgintų žmogaus emocijų paslapčių. Šešpsyras ne vieną iš jų kaip tik sėkmingai išstudijavo.

Be to, originalių naujų talentų įvertinimui ir padaršinimui reikia kažko daugiau už eilinį "kaip gražu", o —visuomenė jiems suprasti turėtų koptelėti aukščiau už paprastos tolerancijos tašką. Tik tuomet, keršto ir daug praradė ir atskirti nuo tautos kamieno, nors išsigandę pražūties kitų tautų šešėlyje, vis dėlto paliksime vertingą kūrybinį įnašą ir tautai, kurią savo kūryba keliamo, ir pasauliui, kuris visgi nėra toks abejingas mūsų pastangoms, kaip mums atrodo.

Universalių idealų troškimas ne vienu laikotarpiu menininkams buvo impulsas grįžti prie tautinės dirvos. Bet kuo didesnis buvo menininkas, tuo kilnesnis buvo jo patriotizmas; kuo siauresnis buvo jo akiratis, tuo ribotesnis buvo jo darbas. Nors ir mūsų motyvacija bus tautinė, tarp tautinės ekspresijos ir tarptautinės ekspresijos ir universalios pripažinimo. Pa vojus glūdi tame, kad tautiškumas gali lengvai nuslysti į siaurą šovinizmą ar karštą fanatizmą. Tada tautiškumas nuskrūstas pats save, išplėsdamas savo šaknis ir nepalikdamas nieko jį supančiam pasauliui. Kūrybingumas tada bus jo pirmoji auka.

Laimė, kaip kiekvieno tautoj, taip ir mūsų jaunų ir vyresniųjų iševijų tarpe vis dar atsiranda ta kūrybinė dvasia, kuri parodo tikrą universalų idėją, iš kurio laisvės šaknų gimė ir pats tautiškumas. P. Min.

- Šiame numery:
• Universalią schemą apvilksime moderniais lietuviškais rūbais.
• Kultūriniai ryšiai ir Expo 67.
• Išcenzūruotasis Valančius.
• Grafika ir grafikai.
• Antano Rūko dramaturgija.
• Antano Rūko eilėraščiai.
• Palangos reorganizacinę konferenciją prisiminus.
• Gražiausias pasaulio kapinės.
• Carl Sandburgo eilėraščiai.
• Karl May, indėnų kultas Vokietijoje.
• Nauji leidiniai.
• Kultūrinė kronika.

GRAFIKA IR GRAFIKAI

Vienos meno šakos istorinė raida ir pasiektieji rezultatai

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

VALENTINAS RAMONIS

Mūsų meno istorikai linkę manyti, kad grafika Lietuvoje, palyginti su kitais Europos kraštais, pasirodė gėromai vėliau. Prileidžiama, kad ji Lietuvoje atėjo iš Vokietijos ar Prancūzijos, o gal net ir iš abiejų kraštų tuo pačiu metu. Tik ne iš Lenkijos, kaip lenkų istorikai norėtų. Lenkijoje grafika atsirado dar vėliau negu Lietuvoje. Kaip gerai žinome, pirmosios lietuviškos knygos buvo spausdinamos Karaliaučiuje. Iliustruotos raiziniams, iš ten jos pasiekdavo Lietuvą. Iš Prancūzijos grafika tikriausiai Lietuvoje atėjo lošimo kortų pavidalu. Tokios kortos buvo Lietuvoje labai mėgiamos. Jos buvo pradėtos spausdinti net Vilniuje. Bet Vilniaus spaustuvininkai, nesuskubdami patenkinti visų pareikalavimų, jas importuodavo iš Paryžiaus. Paulius Galaunė, savo knygoje „Lietuvių liaudies menas“ sako, kad lietuvių grafika prasidėjo 1710 metais, ar trupučiu dar anksčiau. Jis remiasi tais metais atspausdintu ir iki šių dienų išlikusiu medžio raiziniu, kuris, jo nuomone, yra ankstyviausias Lietuvos grafikos pavyzdys. Bet reikėtų suabejoti, ar mes galime tuos 1710 metus laikyti tikslia grafikos pradžia Lietuvoje. Mano nuomone, ji atėjo ir buvo lietuvių menininkų praktikuojama jau kur kas anksčiau. Karai, sukilimai, gaisrai ir kitos nelaimės, neskaitydamos jau vartojamų blogų daiktų ir prasto popieriaus, o ypač mažo žmonių intereso tuos kūrinius išlaikyti, sunaikino visus ankstyvius ir daugelį vėlesnių pavyzdžių.

Grafikos atėjimą į Lietuvą daug anksčiau negu yra manoma galime patvirtinti ir ankstesnių grafikos išpopuliarėjimu kituose kraštuose ir visiems žinomas Lietuvos ryšiais su ano meto Vakarų Europos šalimis.

Jeigu mes laikytume aplamai grafikos prasidėjimo data tuos metus, kuriais yra pažymėtas pirmasis jos pavyzdys, tai 1446 metai būtų grafikos atsiradimo metai Europoje. Raizinius, pavadintus „Kristus vainikuojamas erkščiais“, darytas 1446 metais nežinomo vokiečių menininko, laikomas pirmuoju išlikusiu grafikos darbu. Bet yra žinoma, kad jau 1441 metais lošimo kortos su medžio raiziniams buvo spausdinamos Italijoje. Jų pavyzdžių nėra likę, bet jos yra minimos anų laikų dokumentuose. Kodėl tad mes turime būtinai laikyti tik 1710 metus grafikos atsiradimo data Lietuvoje?

Vokietija, būdama artima Lietuvos kaimynė, mums atnešė ne tik daug blogo, bet ir daug gero.

Kultūrinių kontaktų su ja mes negalėjome išvengti, kaip minėjome, pirmosios lietuviškos knygos buvo taip pat spausdinamos. Nors tos pirminės knygos dar nebuvo ryškiau iliustruotos, bet jų viršeliai ir vinjetės jau būdavo tikri medžio ar metalo raiziniai. Vien tas faktas sako, kad grafika Lietuvai turėjo pasiekti daug anksčiau. Jau nuo šešiolikto amžiaus tokioms knygos pradėjo ateiti į Lietuvą, kas kartą turėdamos vis daugiau ir daugiau iliustracijų. Negi jau lietuviai jų nepastebėjo ir nemėgino tų iliustracijų nukopijuoti ar bent jų imituoti? Jeigu mes paveldėjome daug kitų dalykų iš Vakarų jau labai seniai, tai kodėl ne grafiką? Bet, kaip jau anksčiau minėjau, pritrūkus Lietuvoje lošimo kortų, jos buvo importuojamos iš

launės, didesnė dalis lietuvių medžio raizytojų temų buvo skolinios kaip tik iš anų minėtų raizinių. Bet jeigu tie raiziniai buvo Europoje jau populiarūs nuo šešiolikto šimtmečio, tai kodėl lietuviai laukė iki 1710 metų, tik po to pradėdami juos kopijuoti? Tais metais didesnė dalis tų raizinių jau buvo dingę ar šiaip sunykę. Visus šiuos faktus sudėjus į krūvą, galima prieiti išvados, kad grafika Lietuvoje galėjo prasidėti jau šešiolikto šimtmečio. Nors, gaila, jokių akivaizdžių pavyzdžių neišliko.

Bet dar vienas kitas reiškinys, kuris tą tezę tik patvirtina. Užsilikę iki šių dienų lietuviškos grafikos pavyzdžiai, tiek savo tema, charakteriu, stiliumi ir technika, nors turi šiek tiek lietuviškų bruožų, bet atrodo labiau panašūs į šešiolikto amžiuje kituose Europos kraštuose praktikuojamą grafiką. Jie ypač primena vokiečių Albrecht Duererio darbus, kurie

Sv. Pranciškus Lietuvių liaudies medžio raizinis (18 amž.)

kitų Europos kraštų, kur jos jau buvo išplitusios nuo penkiolikto amžiaus antros pusės. Tad ir grafikai aplamai ateiti į Lietuvą 200 metų nerėkėjo.

Norėčiau dar vieną faktą išskirti. Šešiolikto šimtmečio Europoje buvo labai mėgiama kopijuoti grafikos būdą garsiųjų dailininkų (Duerio, Rafaelio, Rubenso) darbus. Tos kopijos atsiradimo data Lietuvoje?

Vokietija, būdama artima Lietuvos kaimynė, mums atnešė ne tik daug blogo, bet ir daug gero.

jau šešiolikto amžiuje galėjo patekti į Lietuvą iš Vokietijos.

Reiktų manyti, kad žemiai, gyvendami arčiau Vokietijos, buvo pirmieji, kurie grafika susidomėjo. Dievdiebiai, jau nuo neatmenamų laikų mėgė medyje drožinėti, rado grafikoje naują savęs išsakymo būdą. Žinoma, visa tai buvo daroma dar ir dėl religinių temų gyvos paklausos. Žmonės, susirinkdami į šventoves ar kitokias stebuklingas vietas, norėdavo iš jų parsinešti

Albrecht Duereris (vokietis, 1471-1528) Sv. Pranciškus (medžio raiz.)

ir savo mėgiamų šventųjų ar savo patronų atvaizdus. Cia dievdiebiai rado gerą rinką savo darbams. Todėl ir senoji lietuviška grafika buvo beveik išimtinai religinių temų. Tie šventųjų paveikslėliai plito po visą kraštą. Iš pradžių jie buvo tik juodi ant baltos popieriaus. Bet vėliau pradėta juos dažyti gana ryškiais spalvomis. Raizytojai buvo daugumoj savamoksliai ir darbo technikoje nepatyrę, tad ir nesistengė raizinių tobulai išbaigti. Paveikslai atrodė gana grubūs ir primityvūs. Bet vis dėlto jie jau turėjo savotišką lietuvišką charakterį, kuris juos skyrė nuo kituose kraštuose daromų raizinių. Ano meto tokių raizytų lentų Lietuvoje yra mažai išlikę. Vokiečių ir lenkų istorikai ir meno tyrinėtojai suskubo jas surinkti ir nusivežti į savo kraštų muziejus. Kelios tokios lentos vis dėlto dar buvo regimos Telšiu ir Šiaulių etnografijos muziejuose. Bet daugelis jų žuvo istorijos begyje. Paskutinis lietuvių liaudies grafikos kūriny, išlikęs iki šių dienų, buvo gamintas 1853 metais. Po to senoji lietuvių grafika jau nesireiškė iki nepriklausomos Lietuvos atkūrimo.

VI

Nepriklausomoje Lietuvoje grafika atgijo tik Kauno Meno mokyklai susiorganizavus. Toje mokykloje isikūrė grafikos studija, kuri buvo vadovaujama A. Galdiko ir M. Dobužinskio. Dobužinskis buvo taip pat atidareš

ir dar privačių savo grafikos studijų. Nuo šio laiko grafika jau ėmė augti, pritraukdama vis naujų ir talentingų dailininkų, kurių pavardėmis jau galima atžymėti naujosios grafikos pradžią. Tarp vyresnių dailininkų, kuriuos galime laikyti grafikos laikotarpio pionieriais, tektų suminėti M. K. Čiurlionį, T. Daugirdą, P. Galaunę, A. Varną ir A. Galdiką. Šis pastarasis, be kita ko sukūrė daug knygų iliustracijų lietuviškomis temomis. Iliustravo „Lietuviškas pasakas“, kurios buvo išverstos į prancūzų kalbą ir išleistos Prancūzijoje. Susidariusi „Ars“ ir „Formos“ menininkų grupėms, grafika susilaukė dar didesnio dėmesio. Šios dvi grupės sutraukė apščiiai talentingų kūrėjų, kurie vieniokiu ar kitokiu būdu pasireiškė grafikoje. „Ars“ grupei priklausė:

P. ŠILEIKIS, O. P.

Ortopedas, Protezistas
Aparatų-Protezai, Med. ban. dažai, Spec. pagalba kopoms (Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNINIS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PROspect 6-5084
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLES LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadienis 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Res. telef. WAlbrook 5-5076

DR. K. G. BALUKAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepią, skambinti HU 8-3222

DR. S. BIEŽIS

CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadienis uždaryta. Antradienis ir penktadienis vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGŲ
2801 West 63rd Street
Kampas 63-Glos ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. 2-4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal susitarimą. Ofiso telefonas: 476-4042
Rezd. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois
Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9 antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGŲ
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 3 v. d. p.

sė: V. K. Jonynas, T. Kulakauskas, J. Steponavičius ir kiti. „Formos“ grupei — P. Augius, A. Dargis, V. Jurkūnas, A. Kučas, V. Petravičius, V. Ratas, T. Valius ir daugelis kitų. Jie ypač pasireiškė knygų iliustravimo srityje.

Lietuvių grafikų darbas susidomėjo net kitos Vakarų Europos valstybės. 1934 metais lietuvių grafikai buvo pakviesti dalyvauti parodoje Čekoslovakijoje. Vokiečių okupacijos metais Lietuvoje veikė dvi grafikos studijos, viena prie Kauno Taikomosios dailės mokyklos, vadovaujama J. Steponavičiaus, antra prie Vilniaus Meno akademijos, kuriai vadovavo T. Valius.

Ofiso — HE 4-5758.

DR. M. BUDRYS

ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradienis, penktadienis 2-9 v., šeštadienis 10-1 v. p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

Akuserija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatiliepią, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6067

DR. B. GAIZIONAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akuserija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1-5 ir 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val. popiet. Trečiadienis uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220

DR. JANINA JAKSEVIČIUS

JOKSA
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirt., ir penkt. nuo 12 iki 3 v. ir nuo 5 iki 8 v. v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v.; šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. — RELiance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val., o trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4150

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak., Išskyrus trečiadienius. Šeštadienis 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt., ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1108
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEMlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773; Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIŪNAS

CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv., 5-8 val., antrad. ir penkt. 1-4 val. Pirminėja tik susitarus

Ofiso HE 4-1818 Rez. 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGŲ
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 3 v. d. p.

Pokario išseivijoje lietuviai taipgi gražiai užsirekomendavo, išreikšdami savo darbuose savitą lietuvišką charakterį ir dalyvaudami svarbiose bendrinėse parodose šalia kitų kraštų garsiųjų grafikų. Freiburge šalia Taikomosios dailės mokyklos veikė ir grafikos studija, vadovaujama T. Valiaus ir kurį laiką Krivicko. Iš šios studijos išėjo gražus būrys naujų grafikų, kurie lig šiol spėjo pulkiai pasireikšti. Tarp jų galima suminėti: A. Kurvauską, Ž. Mikšį ir ypač R. Viesulą. 1945 metais Augsburgėje buvo išleista 40 medžio raizinių komplektas, kuriame buvo sudėta P. Augius, V. (Nukelta) 8 psl.)

DR. A. PUSTELNIKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 9-11 val. p. p. Išskyrus trečiadienį

Tel. 423-2660

DR. E. RINGUS

RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šešt. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS

SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Prieš Sv. Kryžiaus ligoninė
VAL.: pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadienis ir kitu laiku susitarus telefonu:
Telef. REmpublic 7-2290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.

Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL.: 1 v. p. p. iki 8 v. v. kasdien, trečiadienis uždaryta; šeštadienis nuo 10 v. r. iki 4 val. popiet.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ PUSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454 West 71st St.
Val. antrad. nuo 2-5 popiet, ketvirtad. nuo 6-8 vak.
Ofiso telefonas: 776-2880
Rez. telef. PR 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS

AKIŲ LIGŲ, IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2-8 v. v., penktad. 10-12 v. r., 2-8 val. vak. Šešt. 1-4 v. vak. Sekmad. ir trečiad. uždaryta.
Rez. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2-4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirminėja ligonius tik susitarus
Val.: 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta

DR. A. VALIS-LABOKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Street
Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak. Šeštadienis 1 iki 4 val. Trečiadienį uždaryta

Tel. PRospect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS

(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 S. Albany Ave.
Val. pirm., antrad., ketv. 6-8 v. vak.; penkt. ir šeštad. 2-4 popiet. Kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3160

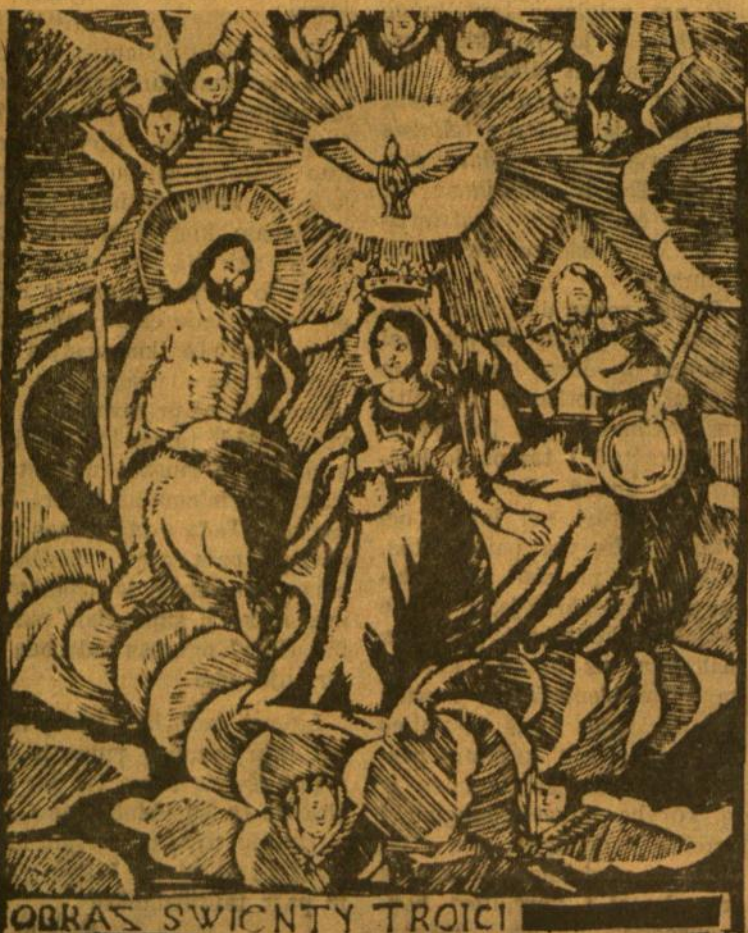
DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofiso tel. 767-2441, Namų 636-4850

DR. PETRAS ZLIOBA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val.: pirmad., antrad., penktad. 1-4 ir 6-8 v. v.; ketvirt. 5-8 v. vak. Šeštad. 10-3 v.

Marijos vainikavimas

Albrecht Duereris (vokietis, 1471-1528)

Marijos vainikavimas (medžio raizinis, detalė)

Antano Rūko dramaturgija

Rašytojas Antanas Rūkas mirė liepos 21 d. Chicagoje, eidamas šešiasdešimtuosius savo amžiaus metus. Velionis mūsų kultūriname gyvenime reikėsi kaip dramaturgas, poetas, beletristas, režisierius, aktorius ir laikraštinkas. Išleistas jo poezijos knygos: "Posmai" (1938), "Bokštai, meilė ir buitė" (1951) ir "Mano tautos istorija" (1966). Romanas "Sužalotieji" pasirodė 1958 m. Tačiau plačiausiai A. Rūkas reikėsi kaip dramaturgas. Čia spausdinamas Antano Rūko dramaturgijos aptarimas yra paimtas iš "J. Laasvo" fondo leidžiamos knygos "Laasvo pasaulio lietuvių literatūra 1945-1967 m." Knygoje visą šio laikotarpio mūsų dramaturgiją kaip tik aprašo Stasys Santvaras. Red.

* 120

Poetas ir dramaturgas Antanas Rūkas, pats aktorius ir režisierius, tremty visų pirma pasirodė su 2-ju veiksmy linksmu nutikimu, pavadintu "Bubulis ir Dundulis". Aitvaru teatras 1945 m. Detmoide, Vokietijoje, tą veikalą pastatė ir su juo apkeliaavo daugelį lietuviškų stovyklų anglių ir amerikiečių zonoje (vaidinta 35 kartus). Ant. Rūko "Bubulis ir Dundulis" dar buvo statytas Anglijoje, Pietų Amerikoje, Kanadoje, Chicagoje, Los Angeles, Rockforde ir kt. Vadinasi, veikalas yra daugelio "skaitytas" scenoje ir daug kam pažįstamas.

Be "Bubulio ir Dundulio", Ant. Rūkas tremty parašė dar šiuos dramos veikalus: vieno veiksmo komediją "Prapuolusios laimės ieškojimas", 1951 vaidintą Chicagoje ir kartotą Detroito, Mich., vieno veiksmo komediją "Kojinės", 1952 m. vaidintą Chicagoje, o 1963 m. Los Angeles, Calif., dviejų veiksmų eiluoatą vaidinimą vaikams "Algis Dalgis Gaidžiakojis" (Mokytojų s-gos premijuotas ir 1956 m. išleistas), 3-ju veiksmų komediją "Vieno kiemo gyventojai", vaidintą Vaidilos teatro Clevelande, Ohio (JAV LB Chicago apygardos) išleista 1961 m.) ir penkių veiksmų vaidinimą mažiems ir didelėms "Svajonių šalis" (parašyta 1957 m.). Turint prieš akis tremtinio ir naujakurio gyvenimo sąlygas, reikia tarti, jog tie Ant. Rūko draminiai darbai, yra nemenkas derlius.

"Bubulis ir Dundulis" — komedinio pobūdžio pjesė, parašyta jambiškai, išžiūrėjus į klasikinę komedijos formą, kur autorius meta ne tik idėją, bet pasirūpina ir visų veikalo veikėjų "laiminga ateitis". Man regis dėl to "Bubulio ir Dundulio" pabaiga yra ištęsta ir kiek susilpnina pagrindinių veikėjų pergale, nes šioj pjesėj vargu būtų

STASYS SANTVARAS

reikalinga Agulę apvedinti su Girdžium, o Rožę su Šaltekšniu — pakanka, kad laimėjo Radastą ir Dobilą. Tačiau Ant. Rūkas nėra naujokas dramaturgijos ir teatro mene, tad jo valia pasirinkti vienokią ar kitokią "Bubulio ir Dundulio" atomazgą.

Savo mintimi 'Bubulis ir Dundulis' yra giminingi Vaižganto "Rimams ir Nerimams" (kaip ir St. Santvaro pjesė "Kaimynai"), nors Ant. Rūko veikale įvykiai yra savaimingi ir nesantaiška tarp dviejų kaimynų ky-la gal ne tiek dėl dingusio bičių spiečiaus, kiek dėl jų ambi-

minimais, dar vis tebesikabinas į laimės ieškojimą, savotiškai padedąs stumti priekin pjesės įvykius. Idomūs yra Bubulis ir Dundulis, Radasta ir Dobilas, Rožė ir Agulė, šiek tiek blankesnis piršlys Tarulis ir senbernis Šaltekšnis. Jų visų santykius bei susidūrimus Ant. Rūkas kuria kaip prityręs teatro meno žinovas.

"Bubulio ir Dundulio" kalba yra laisva ir sklandi, nors vietomis jumbai galėtų būti dar geriau išieškoti. Aplamai ši Ant. Rūko pjesė, kaip man rodosi, dar nėra savo dienų baigusi — ji dar ne sykį sugrįš į lietuvių teatrinę sceną.

"Algis Dalgis Gaidžiakojis ir gauja pabaisų" — Ant. Rūko

Antanas Rūkas kalba Ciurlonio galerijoje, Chicagoje, vienos parodos atidarymo proga. Nuotrauka V. Noreikos

cijų ir karštų charakterių. Kai juodu truputį atvėsta — grįžta draugystė ir taika.

Ant. Rūkas pjesės veikėjus kuria ryškiais bruožais, moka jais žaisti, dramini veiksmą tai tempdamas, tai vėl atleisdamas. "Bubuly ir Dunduly" apstu idomių įvykių ir situacijų. Veikiančių asmenų charakteriai yra būdingi šio autoriaus teatrui. Pats originaliausias veikėjas, kaip man atrodo, yra senbernis Girdžius, gyvenąs jaunystės prisim-

inimų, dar vis tebesikabinas į laimės ieškojimą, savotiškai padedąs stumti priekin pjesės įvykius. Idomūs yra Bubulis ir Dundulis, Radasta ir Dobilas, Rožė ir Agulė, šiek tiek blankesnis piršlys Tarulis ir senbernis Šaltekšnis. Jų visų santykius bei susidūrimus Ant. Rūkas kuria kaip prityręs teatro meno žinovas.

"Bubulio ir Dundulio" kalba yra laisva ir sklandi, nors vietomis jumbai galėtų būti dar geriau išieškoti. Aplamai ši Ant. Rūko pjesė, kaip man rodosi, dar nėra savo dienų baigusi — ji dar ne sykį sugrįš į lietuvių teatrinę sceną.

pač šio laiko "vyrams mūrams ažuolams ir pipirams vabalams". "Vieno kiemo gyventojai" — 3-ju veiksmų komedija, kur Ant. Rūkas pakrypsta į žaismą, į satyrą, net į groteską. Autorius nenurodo nei laiko, nei vietos, kada ir kur komedijos veiksmas vyksta. Tik iš vaidmenų apibūdinimų ir veikalo įvykių gali suvokti, kad "Vieno kiemo gyventojai" tai keletas paveikslų iš vadinamųjų DP gyvenimo Amerikoje. Iš pavardžių jie yra lietuviškieji, bet tokie žmonės gali būti ir ne lietuviai. Vadinasi, komedija gali būti gyva šiandien ir rytoj, viener ir kitur gali būti vaidinama ir suprantama. Tuo požiūriu "Vieno kiemo gyventojai" yra bendrai žmogiškas komedinis kūrinys.

Komedijos veikėjai beveik visi be išimties yra negatyvūs tipai. Jonas Balala, tariamas rašytojas ir bedarbis dažytojas, gyvena su dviem kaimynėmis ir dar iš trečios pinigų vilioja; Adelė Prigultienė, veiksmo pradžioje gyvena su Pagaliene; Petras Prigultis, buvęs policijos vachmistras, pasirodęs tik trečiam komedijos veiksmo, iš savo žmonos namų iškrausto Balalę, bet su regimu tikslu savo namuose ikrasto Stasė Prapuolėnė; Benediktas Miglopūta, buvęs mokytojas, ir yra miglopūta; Ona Miglopūtenė, norėjusi naktį su kitu iš namų pabėgti, tiesiog prašosi vyro apku- lina; Kotrė Pazalienė, našlė, val vienintelė veiksmo būtų. Niekam pikto nedaranti, tik išsi- velianti i barnius su Prigultiene dėl Balalos; Stasytė Prapuolėnė, pana, įstaigos tarnautoja, pradžioje atrodanti rami ir naivoka, pasirodė, sugeba išeiti su vyrų, per naktį negrįžti namo ir net gerokai išgerti; Stepas Kudašius, studijavęs filosofiją, atrodytu nerealiausia komedijos asmenybe, palinkęs į valkatavimą, bet ir jis neatsako nei vyno, nei moters. Tai va, tokie yra "Vieno kiemo gyventojai".

Tačiau negatyvūs komedijos personažai anaipol nėra autoriaus nusikaltimas. Veikiau tai jo žvilgsnis į gyvenimą ir žmones, gal stebėjimų ar išgyvenimų patirtis, paskatinusi jį sukurti tokį, o ne kitoki komedini personažų būrį. Nors vietomis ir sugroteskinti, savo vidumi jie yra gyvi ir realūs žmonės.

"Vieno kiemo gyventojai" — gerai orsanizuotas vaidinimas, pilnas veiksmo, žaismingumo ir puikiu sceninių situacijų. Komedijos dialogai, parašyti proza, yra sklandūs, žaismingi ir sąmojingi. Veikalo kompozicija Ant. Rūko giliai apmąstyta ir sėkmingai nugalėta. Man rodo-

si, jog "Vieno kiemo gyventojai" neabejodami galim rikiuoti į mūsų gerųjų tremties komedijų gretą.

"Svajonių šalis", penkių veiksmų vaidinimas mažiems ir didelėms, yra alegorinis Ant. Rūko veikalas, savo esme didaktinis veikalas. Daktaro Klajūno Lituanio didžiulė knyga apie Svajonių šalį, jaunulio Vyto aptikta senose ir apeleistuose mokslininko namuose dideliame mieste, sužadina jo paties ir jo draugų ryžtą tos šalies ieškoti.

Ilgon ir pavojingon kelionėn

ANTANAS RŪKAS

Eilėraščiai iš knygos "Bokštai, meilė, buitė"

UŽMIRSTAS ŽIEDAS "FLEURS DU MAL" PUSLAPIUOSE

Išeinant iš namų ant stalo liko "Fleurs du mal" — pageltę puslapiai auksinių žodžių. Labai norėjusi sugrįžt atgal ir perskaityt, kaip nuliūdimas širdį skrodžia.

Gal būtų prieblanda tada, ir aš sėdėčiau balkone, matydamas bažnyčių bokštus kiuse, ir Vilniaus gatvė temtų prieš mane, barokan ir miglon namus įspusi.

Aš versčiau puslapį po puslapio svajingas ir ramus, kol prieblandoj nakties pražūtų raidės. Staiga... lyg neramumas koks ūmus, lyg tolimo, užmiršto džiaugsmo aidas.

Iš puslapių, kur apie gaivalingą meilę, gelę įskristų — užmiršta, sudžiūvusi... Maldauju, mylima, ateik, atsikrsk atlek paguost manęs bežuvancio.

Idėjai gelę kažkada, kai buvome laimingi gal... Dabar man šerminėję giesmę gieda, nes juk be Vilniaus, be tavęs, aš — fleur du mal, suvytęs, nelaimingas žiedas.

SVAJONĖ

Kad aš turėčiau mažą butelį mažoj gatvelėj švento Ignato, tai ten gyvenčiau, laimingas būčiau, tai ten gyvenčiau tūkstantį metų.

Ten man skambėtų varpa bažnyčių, o jiems pritarų maži varpeliai, ir aš nušvitęs kasdien klausyčiaus, kaip aidi garsas lenktom gatvelėm.

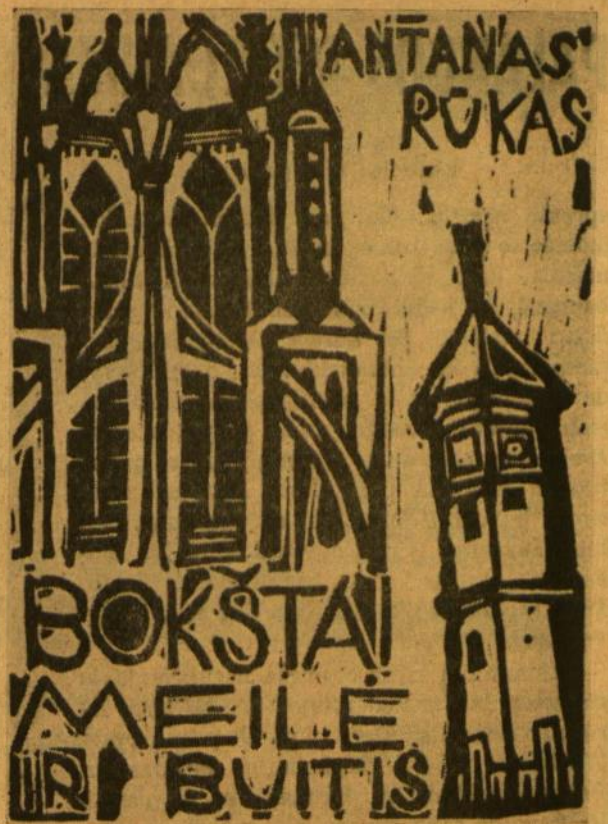
O šaltą žiemą mano butely malkos spragsėtų krosny didžiulėj; aš atsilosęs knygas skaityčiau arba stebėčiau mielą mėnuli.

Kai nusibostų šitas jaukumas, eičiau žiūrėti, kaip aikštės bala, ir glamonėčiau miesto baroką, pats atsilięjęs kokio portalo.

Paskui lankyčiau gerus kaimynus — poną Oginskį, senį Sapiegą ir pažirėčiau, ar Radvilaitė skliautuotam rūme vis tebemiega.

Ir vėl sugrįžčiau savo butelį, mažon gatvelėn Ignato švento, kūrėčiau krosnij, eiles rašyčiau, išmintį semčiau iš foliantų.

Nepasilgčiau jokio downtowno, iškrėžavotų rėksnia's plakatais. Mažoj gatvelėj, mažam butely tai ten gyvenčiau tūkstantį metų.

Antano Rūko eilėraščių rinkinio viršelis. Dail. Z. Mikšio lino raizynas.

ZVAIGZDELE

Kiek dangų žvaigždžių! Koks skirtumas švyti! Tik mano žvaigždėlės niekur nematyti.

Visą naktį vaikštau po dangum didingu — svetimos žvaigždėlės lyg nereikalingos:

riešukias prisemčiau palypėjęs bokštai, bet... nėra žvaigždėlės, kur atrasti trokšt.

Neieškok, berneli, ant Dunojaus kranto, ir tavęs žvaigždėlė Vilniuj nesuranda.

Juk tavo žvaigždėlė blykstanti, geltona, veikia apkabinius bokštą švento Jono.

LAISKAS BERZELIUI

Ak, berzeli žalias, mano tiek lankytas! Kaip tu besvyruoji vakarėlis, rytas?

Kas tave aplanko tamsią naktį graudžią? Kas lapelį žalia prie širdies priglaudžia?

Stovi tu ten vienas ir liūdina dūmoji... Kad turi širdelę nieks nepagalvoja.

Ir manęs neguodžia. Kartais nusijuokia, kad man bėsi'ai trūksta net berzeio tokio;

kad aš toks benamis, niekad nemylėtas, kad gražiausiam mieste nerandu sau vietos.

Niekad nesurasiu. Pas tave sugrįšiu ir, lyg mylimiausią, kaip lankiau — lankysiu.

ATSISVEIKINIMAS

Ant tavo lango gelii vazonėliai — mažyčiai, geltoni žiedeliai, o tu — tik gaudai pasakėlė ant mano gyvenimo kelio.

Skendo, nuskendo ir mano akys. Skendo pavasaris ievų kvėpėjime. Tu nesakyk — nusidėjome — daugelis šitai pasakė.

Nenusidės žiedas žiedui, klajūnas drugelis drugeliui... Kvalios tos ašaros Rieda. Nušluostyk. Štai mano skarelė.

PALANGOS REORGANIZACINĖ KONFERENCIJA PRISIMINUS

Ateitininkų istorijos nuotrupos

DOMAS JASAITIS

(Tėsinys iš praėjusio šeštadienio)

Gal ateitininkų moralinė ir kultūrinė stiprybė ir buvo priežastis tų smūgių, kuriuos politinės baubiavos režimas kirtu tai organizacijai.

Antrasis pilieties posėdis

Visi užplanuoti kultūriniai ir meniniai pasireiškimai buvo įvykdyti. Visos komisijos ir ekspertai baigė jiems patikėtus darbus. Tad liepos 19 d. 9-val. ryto parke prasidėjo antrasis ir paskutinis konferencijos plieties posėdis. Svarstymo medžiaga gerai paruošta. Darbas vyksta. Kan. Pr. Kuraitis referuoja bendrųjų įstatų projektą. Jie susideda iš dviejų dalių: ateitininkų principai bei pareigos. Šitoje dalyje formuluota ideologija. Antroji — apma Ateitininkų Federacijos įstatus, kurie apibrėžė organizacijos savitarką Federacijos sudėtinųjų dalių savitarpus santykius ir valdomųjų organų kompetenciją ir funkcionavimą.

Prieš balsavimą žodis duodamas prof. St. Šalkauskiui. Jis padarė įvadą į bendruosius įstatus. Ateitininkų ideologija sudaryta, atsizvelgiant į tris pradus: pilnutinį gyvenimo idealą, teigiamas tradicijas ir racionalų

pažangumą. Pirmasis pradus reikalauja, kad ateitininkas ruošūsi ir būtų pilnutis žmogus. Antrasis įpareigoja atsizvelgti į tai, kas žmonijos pasiekta gero. Ateitininkas neprivalo turėti apriorinio nusistatymo griauti visa, kas jau pasiekta. Trečias reikalavimas išryškina tai, kad ateitininkas privalo eiti pažangos keliu ir kurti naujas kultūrinės ir mokslinės vertybes. "Ateitininkų sąjūdis yra lietuvių tautai antrasis, būtent — dviasiškas atgimimas. Ateitininkas yra lietuvis patriotas, sąmoningas, susipratęs katalikas, inteligentas, aktingas visuomenininkas ir aukštos kokybės specialistas savo profesijoje. Ateitininkas laikosi katalikiškos pasaulėžiūros ir pripažįsta Katalikų Bažnyčią autoritetinga religijos saugotoja. Ateitininkas išgyja gilus religinio išsimokslinimo, grindžia savo asmenį ir visuomenišką gyvenimą katalikiška - krikščioniška dora ir kovoja su pasaulio dchristianizacija. Ateitininkas tautiškomis lyt' mis įgyvendina visuotinąjį kristinės kultūros idealą. Tuo pačiu jis vengia siauro nacionalizmo. Referentas pabrėžia, kad ateitininkas yra inteligentas, pasižymis savybėmis: turėti aiškų protą, pagrįstą moksliu subrendimu, jautrią sąžinę, kilnią, entuziast' šką širdį. Ateitininkui šeima yra pirmos svarbos problema. Jos sėkmingam išsprendimui jis pasiruošia visapusiškai. Ateitininkas visuomeniškus santykius grindžia

draugiškumu ir solidarumu, o aukščiausiu visuomenės siekiu jam yra visuotinis susidraugavimas/kristinio solidarumo pagimindais".

St. Šalkauskiui baigus savo rafinuoto stiliaus ir kupiną gilių minčių exposė, kan. Pr. Kuraitis perskaitė būsimos Federacijos įstatus. Jie buvo priimti be pakeitimų. Ateitininkų Federacija buvo įkurta. Šioje dienotvarkės vietoje turėjo būti visa virtinė paskaitų-pranešimų, išryškinančių Ateitininkų būsimus darbus, būtent: mūsų keliai, religiniai at-kų siekimai, tautinė idėja ateitininkijoje, dorinio laimėjimo keliai ir at-kų kultūriniai

Vasarotojai renka gintarą Palangos pajūryje.

uždaviniai. Tačiau dėl laiko stokos jie buvo išimti iš darbų tvarkaraščio. Nutarta juos paskelbti "Ateityje" ir "Židinyje" ir pradėti rinkti Federacijos valdomuosius organus. St. Šalkauskis išrenkamas vyriausiu Federacijos vadu. Konferencijos dalyviai jį triukšmingai sveikina ir nešioja ant rankų. Net baimė ima, kad jis, išmestas aukštai į orą, nenukristų ir nesudūžtų, kaip trapus indas. Dovydaitis išrenkamas vienu balsu at-kų garbės pirmininku. Vėl triukšmingų ovacijų išsiveržimas. Toliau konferencija išreiškia pageidavimą, kad dviasiškoji vyriausybė sk'rtų kan. Pr. Kuaritį Federacijos dvasios

vadu.

Čion teks padaryti mažą nukrypimą nuo temos. Vyriausio vado rinkimai sudarė gana aštrią įtampą tarp dviejų rivalizuojančių at-kų grupių. Senoji gvardija, kuri nuo pat pradžios at-kų susiorganizavimo buvo sąjūdžio priešakyje ir Lietuvoje ir tremtyje, kuri besąlyginiai įsijungė į kovą už nepriklausomybę ir valstybės atkūrimą, kuri savo jaunatvišku entuziazmu pagelbėjo krikščioniškomis politinėms grupėms laimėti rinkimus ir atsistoti prie valstybės vairo, buvo at-kų sąjūdžio kūrėję Pr. Dovydaičio pusėje. Tačiau jaunesnioji at-kų karta, susiformavusi jau kitokiose sąlygose, linko į St. Šalkauskį, kuris, grįžęs iš Sveicarijos, tapo vienu iš žymiausių Kauno universiteto profesorių, kilniu at-kų ideologu ir visos katalikiškos visuomenės porte - parole.

Ir Dovydaitis ir Šalkauskis buvo ideologiškai labai artimi. Pirmasis, tur būt, buvo radikalesnis socialinių problemų sprendime, mėgo tiesioginį veikimą masėse: pavasarininkai, darbininkų draugijos, ateitininkų ekskursijos autobusais ar laivais. Jo žygiuose daug panašumo į šv. Povilo veiklą.

Antrasis buvo kitokio sukirpimo ir kitokio stiliaus — fizinio ir intelektualio — asmuo. Jis ir savo išore ir reiškiama minčių tūriu, jų dėstymo būdu darė didesnį įspūdį į asmenis, augusius ir susiformavusius miestinėje civilizacijoje. Ta grupė teigė: "Inteligenti organizacija reikalauja daugiau, elegancijos, geriau apdoroto žodžio... Čia (rinkimus) nulėmė džentelmenas prieš kaimietį" (V. V. laiškas, 12. 30. 66). Ateitininkams nebuvo lengva vado kandidatūros uždavinį iš- (Nukelta į 4 psl.)

PALANGOS REORGANIZACINĖ KONFERENCIJA

(Atkelta iš 3 psl.)

spręsti, nes jų abiejų dorybės buvo tokios didelės, o ydos tokios mažos neesminės. Ir nežinia, kaip būtų užkulisinis susikirtimas baigsis, jei jiedu abudu nebūtų savo "gvardijas" maišinę, bet kurstę. Galop buvo sutarta rinkti St. Šalkauskį vadu, o Pr. Dovydaičių padaryti at-kų garbės pirminku. Tačiau, tur būt, rivalizuojančių grupių nesutarimai buvo padariniai giesnių priežasčių, dar tuomet nespėjusių išsiskirti. 1927 m. sutarimas buvo tik formalus, nepanaikinas skilimo elementų. Pr. Dovydaičiui ir St. Šalkauskiui mirus, galutinas skilimas įvyko 1946 m. Jis ir iki šiandien dar nėra išgyventas.

Rinkimai į kitus organus nesukėlė jokių rūpesčių. Į vyr. Federacijos tarybą buvo išrinkti: Eduardas Turasas — pirm. vysk. M. Reinsys, prof. V. Mykolaitis - Putinas, dr. Pakštas ir kun. M. Krupavičius — nariai. K. Šapalas tapo generalinis sekretorius.

Į Revizijos komisiją buvo išrinkti: A. Juška, D. Jasaitis, F. Kemėšis, Pr. Jucaitis ir B. Vitkus, o kandidatais — R. Dulskis ir A. Kūčiūnas.

Garbės teismą sudarė: St. Ladygienė, L. Bistras ir J. Urmonas. Jo kandidatais buvo Z. Starkus ir Pr. V. Raulinaitis.

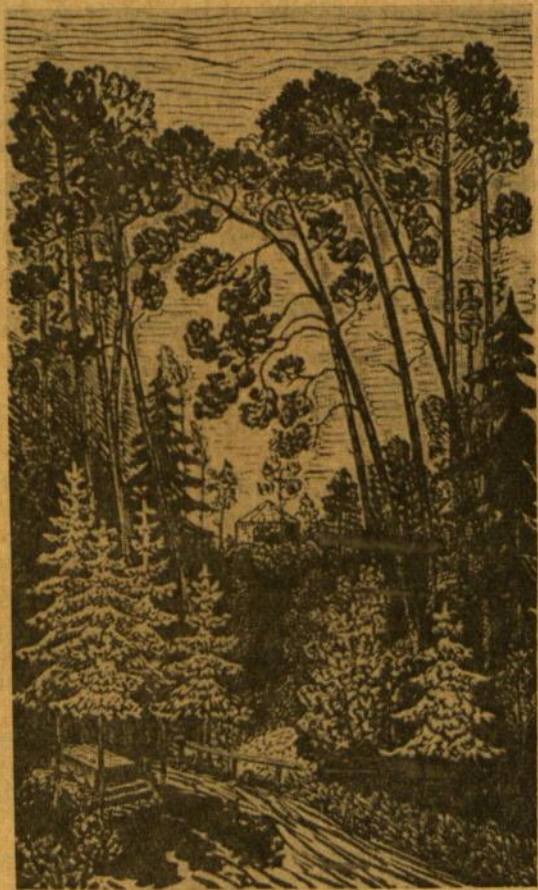
Konferencijos pirmininkas palinkėjo naujai išrinktai ateitininkijos vadovybei nepavargstanti vesti organizaciją didžiųjų idealų keliais ir laimėti. Prezidiumas gauna pilnates pritarimą, kad baigiamasis kalbas pasakys tik vyr. vad. garbės pirmininkas ir konferencijos prezidento pirmininkas.

Prof. St. Šalkauskis su širdgėla pareiškia, kad jis turi kalbėti su sužeistais jaunuoliais, nes nebuvo atsižvelgta į jo atsiskaitymą būti renkamam toms pareigoms. Tačiau burtai mesti! Su faktu reikia skaitytis. Šitas jaunuomenės nesiskaitymas įrodo pasitikėjimą jo asmeniui ir tikėjimą, kad ateitininkus yra paviliję idealai, kuriuos vienu žodžiu išreiškia žodis "Romuva", — kuri apima Tautos ir Bažnyčios idealus. Jų reiks siekti. Ateitininkijai teks žygiuoti ne ramiai, lygiu keliu, bet su kova, su neatvangiomis pastangomis ir nelūžtančiu pasiryžimu. Ateitininkai turi būti Kryžiaus karininkai geriausioje to žodžio prasmėje. Baigia kalbą nuosirdžiu posakiu: "Už visą tai, ką iki šiandien esame laimėję, turime būti giliai dėkingi buv. Vadui prof. Pranui Dovydaičiui!"

Pirmasis at-kų vėliavnešis Pr. Dovydaičius įvertina besibaigiančios Reorganizacinės konferencijos reikšmę, jos padarytus raktinius sprendimus ir ypatingai jos simboliškus momentus. "Ir žibintų eisenoje ir "Nuvainikuotos vaidilutės" misterijoje svarbiausias centras buvo ugnis — fakelai ir aukuras. Ugnis, šviesa — štai tie simboliai, kurie išreiškia mūsų siekimus". Misterija atskleidė mūsų tautos tragizmą. "Mūsų protėviai garbino tik laikinąją, gestančią ugnį, o mes esame patyrę Naujos ugnies šilumą ir naujos

Saulės teikiamą gyvybę. Mes sekėjai To, Kurs pasakė, jog atnešęs žemėn ugnį... Mes norime būti naujinamoji mūsų suvargintos tėvynės ugnis — Ateitininkija! Šešetas, scptynetas, aštuonetas šimtmečių žiūri į jus iš šio Birutės kalno viršūnės ir deda jums savo vilį... Vytauto, Birutės, Kęstučio, Gedimino, Mindaugo dvasia veržiasi mumyse įs kūnyti... Jūs, naujosios vaidilutės, jūs kęstutiečiai ir vytautiečiai! Jūsų didysis uždavinys prisikėlusią Lietuvą tap sustiprinti, idant ją jau nieks daugiau neparbloktų iki žmonijos gyvenimo galo. Stokite kaip nauji tėvynės vaikai. Sudarykite jos naują vadovybę, naują šviesuomenę, o per ją, ir naują visuomenę. Gyvenimas yra kova. Kovot tenka dėl išsivadavimo ne tik materialinės, bet ir dvasinės vergijos. Dvasinę kovą laimėjus, atspalaiduojamos žmogaus kilniosios kūrybinės galios... Jūs vytautiečiai ir kęstutiečiai, nenusigąskit, nenusilpkit kovoj, kad ir jus išluktų Kęstučio ir Vytauto likimas... Ir dabar, kaip ir tuomet, pirmoji vietoj juk veikia ta pati pavydo ir neapykantos pagoniška dvasia, kuriai negali būti vietos krikščioniškoj šviesuomenėj ir visuomenėj.

"Mes, ateitininkija, pasiryžusieji vart naują gyvenimo vagą, žinokime iš anksto, jog daug tragiško mus laukia... Tuo būdu mes virstame kryžiaus kovotojais. Bet per tragizmą ir laimėjimas užkrinamas... Tad kai mes, tokia dvasia apsišarvavę, dirbsime ir kovosime, tai Aukščiausias tautų Valdovas ir valstybių likimo Sprendėjas duos, kad mes suleksime, kuomet susijungs visi mū-

P. Rauduvė Prie Birutės kalno Palangoje

V. Mykolaitis-Putinas "Nuvainikuotos vaidilutės" aktorai rengiasi misterijos vaidinimui Reorganizacinėje ateitininkų konferencijoje 1927 metais Palangoje.

sų kraštai, visos jo kūno dalys... Duok, Dieve, visiems čia esantiems to sulaukti!"

Paskutinis kalba Domas Jasaitis: "Mūsų organizacija išdygo dviejų amžių kryžkelėje... Tada su dideliu kulkumu buvo pradėta kurti nauja kultūros epocha Lietuvoje. Ir prof. St. Šalkauskis teisingai tvirtina, kad tautinį atgimimą pradėjo "Aušra", išpranašaudama saulėtą laisvę, o kultūrą, idėjinį, religinį atgimimą pradėjo ateitininkai. Tautinis atgimimas dar nėra baigtas. Jis nebus baigtas net tada, kada mes atvaduosime Vilnių. Jis baigsis tik, kai visi lietuviai jausis lietuviais, galvos lietuviškai, nebus trąša ir medžaga kitoms tautoms, kai jos genijai savo kūrybą ir darbus ir vargus aukos Lietuvai! Juo toliau mes esame nuo finalo kultūrinio, idėjinio ir religinio atgimimo, kuris, plačiai galvojant, yra dinaminis procesas, yra išdava nerotos žmogaus sielos ir dėl to yra nebaigiamas... Svarbus mūsų uždavinys yra sugebėti ir mokėti artesinius laikams nustatyti darbo gaires... Mes dabarties, ateitininkai, o taip pat ir būsimieji ateitininkai, privalome, tai yra gyvytės ir garbės sąlygos, kurstytis besustingimo ir nenuštamto ieškojimo ugnie. Tada mums bus laidas, kad mūsų kultūrinio ir religinio gyvenimo ir kūrybos etapai augs vienas iš kito.

"Mes visi ateitininkai žinome, kad iš dabartinio žmogaus suskilusios sielos skveklėdru garuojanti, dusli, alsinanti tamsa dar ne kartą bandys klaidinti, gal dar ne vieną kartą suklaidins, bet:

Der gute Mensch in seinem dunklen Drange

ist sich des rechten Weges wohl bewußt. "Tai yra natūralus reiškinys ir dėl to mes privalome nesustingti, ieškoti palikti visuomet dinamišką... O galutinius tikslus ir priemones jiems pasiekti nušvies mūsų pagrindinis pradai "Visa atnaujinti Kristuje". Primsint mūsų dainiaus Baltrušaičio žodžius:

Dievo pasaulis dar nesukurtas: Dievo šventykla dar nebaigta. Tik pilkas akmuo išdailintas. Tik raumenims jėga duota...

"Tad, būkime Dievo mūrininkai, būkime dalyviai Dievo pasaulio kūrime... Šių metų konferencija yra nepaprasta savo nuotaika, savo harmoningumu. Mūsų organizacija nuo pat pradžios pasižymėjo savo disciplina. Aš menu Rusijos laikus — Voronežą, kuriame ateitininkai žymiai sustiprėjo. Mes galėdavome didžiulį visuotinį susirinkimą (300—400 asmenų) susaukti per pusę - 1 val. laiko. Ir dabar užteko Reorganizacinės komisijai šūki, elti, kai daugiau kaip 2,000 jaunuomenės atvyko prie Birutės kalno... Sendraugiai, studentai, moksleiviai — visi atvyko. Ypač gausiai turi būti gerbtas moksleivių dalyvavimas, nes jiems daugiausia vargo pakelti teko. Težno je, kad jų dalyvavimas yra lygiai kilnus ir brangus, nts vyresnius jie užėga savo pasivertimu ir pasiaukojimu..."

"Konferencija savo tikslą pasiekė. Visos Ateitininkijos dalys liko artimesniais ryšiais sujungtos. Tas darbas duoda pradžią Ateitininkų Federacijai... Be to, mūsų tvarka, mūsų disciplina, mūsų laimėjimai mene ir sporte padarė teigiamą įspūdį Lietuvos visuomenėi, kuri noromis ir palankiai dalyvavo visuose mūsų žygiuose... Ačū mes tariame visiems asmenims ir organizacijoms, kurie mus sveikino, ir linkėjo mums pasisekimo. Kurie mus rėmė idėjiniai ir medžiaginiai. Težino jie visi, kad mes tinkamai tai visa įvertiname ir norime ateityje su jais visais palaikyti artimus santykius... Ypatingą padėką mes reikiame Lietuvos skautams, įsikūrusiems netoli Birutės kalno ir padariusiems mūsų daug geru. Jie žiūrėjo tvarkos. Jie girdė mus ištrokšusius. Jie pirmi buvo ten, kur grėsminga liepsna bandė trukdyti mūsų didžiules iškilmes. Mes prižadame, kad visuomet atsilyginsim tuo pat..."

"Konferencijos metu patyrėme daug var-

go. Bet jaunatvė tai greit užmirš. Vargų patyrėme, nes mūsų organizacija nėra pakankamai turtinga, ir mes negalėjome pakankamai kiekvienam konferencijos dalyviui suteikti duonos, vandens ir kitokių patogumų... Tikiu, mes galėsime ateityje tu visų nemalonumų išvengti. Ir dar porą minčių noriu pridėti. Kiekvienas moksleivis konferencijos dalyvis teparvė iš jos dalelę tos ugnies, dalelę religinio pasišventimo, saują tautinės meilės, rieškutes draugiškumo ir solidarumo. Tegul Ateitininkijos grūdai užsėja visą lietuvių moksleiviją..."

Istorinė konferencija baigėsi. "Lietuva, tėvyne mūsų" melodiją sekė "Kas gi ten aukso spindulius beria"... Jos aidėjo ne tik dalyvių širdyse, bet sklindėsi vis platesniais ratais ir užtvėnkė visą lietuvišką erdvę... Giedra. Gražu. Viltinga buvo konferencija baigus. Mes buvome jauni. Lietuva buvo laisva!

"Palangos konferencija buvo nevaržoma ateitininkų veiklos laikotarpio užbaiga ir sykiu pražydusio ateitininkų pavasario iškilniausias triumfas" (Vl. Vilamas, Ateitis, nr. 7, 1957).

EPILOGAS

Netrukus Lietuvoje pradėjo griūtiškai kisti santykiai tarp visuomenės, tautos ir vyriausybės. Pastaroji vykdė pradžioje janusinę — dvideję politiką. Dar liepos mėn. prez. A. Smetona, atvykęs į Reorganizacinę konferenciją kalbėjo: "Šiandien Lietuva yra laisva, ir visi gali laisvai mąstyti. Ateitininkai geri tėvynės sūnūs. Jie daug prisidėjo prie nepriklausomybės atgavimo..." Jis linkėjo, kad at-kai "vis tobulėtų ir daugėdami turėtų vis daugiau reikšmės Valstybei ir Bažnyčiai". Tačiau už dviejų mėnesių prasidėjo viešas at-kų persekiojimas. "Raseinių valstybinėje gimnazijoje uždrausta ateitininkams veikti. Tačiau praėjo ta gadynė, kad at-kų veikimas kaskatose ir tarimės apie savo reikalus... Kuopa apgailestauja, kad savoje mokykloje jiems uždrausta lavintis ir auklėtis Kristaus idealų švesoje". Š. m. spalio 5 d. Šiaulių valstybinėje gimnazijoje uždaryta at-kų kuopa. At-kai laikomi politine organizacija. Bet at-kų organizacijai draudžia jos principai politikuoti... Tikrai nuostabu, kad toj gimnazijoje, kurios sienas puošia žuvusių už Lietuvos laisvę at-kų Karžygių paveikslai, šiandien at-kai "persekiojami ir neleidžiama jiems veikti". Tas žinias spausdina "Ateitis" spalio mėn., 1927 m. Jame aprašyta ir Palangos Reorganizacinė konferencija ir prez. A. Smetonos į ją atsilankymas. Kuriozinis sutapimas. Kad ir dabartinei at-kų generacijai būtų aišku, kas buvo anuometinės katakombos, tenka trumpai čia paaiškinti. Jomis dažniausiai būdavo senesniųjų skliautai, grindys irgi cementinės arba iš aptaštytų akmenų. Visuomet buvo prieblanda, nes maži langeliai, būvę arti bažnyčios pastato pamatų, neleidusdavo pakankamai šviesos.

(Bus daugiau)

RINOS IR NUTEKAMIEJI
VAMZDZIAI
Ekspertiskai uždėdam naujus ir tai somė senus. Pilnai apsidraude. Dar bams garantuotas

A. ABALL ROOFING CO.
LA 1-6047 arba RO 2-8778

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Ilgų metų patyrimas.
Apdraustas perkraipstymas.
VA 5-9209 Chicago, Illinois

FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois 60642
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

SOPHIE BARCUS RADIO
ŠEIMOS PROGRAMOS

Kasdien nuo pirmadienio iki penk dienoms ir sekmadieniam nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakaraus pirmadienio 7 val. vakaro
7159 South Maplewood Avenue
Chicago, Illinois 60629

VISOS PROGRAMOS IS WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg FM
Telef. HEmlOCK 4-2413

JEIGU JUMS REIKIA
GRAZIŲ VIZITINIŲ KORTELIŲ,
kreipkitės į "Draugą", kuris spausdina tokius dalykėlius gražiai, greitai ir priedama kaina.

"DRAUGAS"
4545 W. 63rd Street,
Chicago, IL 60629
Tel. LU 5-9500

MARQUETTE PARK -- AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

80 MILIJONŲ PERSOKUSI BENDROVĖ

CHICAGO SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL. 60636 TEL. GR - 7575

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarj žymesniųjų krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdinai, saugiai ir pelningai jau virš 43 metus, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama palyginamai aukštą dividendą. Per paskutinius 10 metų Chicago Savings išmokėjo savo taupytojams virš 14 milijonų tolygių dividendų. Chicago. Taupymo Bendrovė stengiasi būti stipri finansiškai ir teikti pačius geriausius patarnavimus savo taupymo ir skolinimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidedami darbais ir finansais, kad galėtumėte pasiekti geresnių gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalais kreiptis į Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovę, išaugusią į virš \$84,000,000 turto įstaigą.

CHICAGO SAVINGS BENDROVĖ kviečia visus lietuvius, ypatingai tuos, kurie dar nesate applankę mūsų 84 milijonų dol. finansinės įstaigos, vienos įdomiausių visoje Chicagoje.

Atsilankę pamatysite gėlėmis išpuoštą pirmą įstaigos aukštą Laimės šaltinį — Wishing Well, per kurį surenkama ir išdalinama kasmet įvairioms labdarinėms įstaigoms apie \$1,200,000. Pamatysite plačią žinomą didelį Chicago Savings Prezidentinį kambarį, kuriame yra vietos 200 asmenų ir kuris veitui duodamas organizacijų susirinkimams. Susirinkusiems veitui jame teikiame kavą. Šis kambarys yra išpuoštas dideliais Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentų paveikslais ir trumpomis jų gyvenimo žiniomis. Pamatysite įvairių rinkinių kabinetą ir daug kitų įrengimų bei patogumų, kuriais per metų metus naudojasi mūsų taupymo ir skolinimo nariai.

Ypatingai kviečiame vaikų tėvus pradėti taupyti vaikų mokslui reikalingus pinigus. Mes turime specialų skyrių, kuriame taupomi mokslui reikalingi pinigai (College Bonus Savings). Šiame skyriuje laikomiems pinigams mokami patys aukščiausi dividendai, net iki 5 1/4%. Šiandien mokslas kainuoja nuo \$6,000 iki \$12,000 ir

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MCSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

1. Insured Family Savings	8. Sell and redeem U. S. Bonds	order checks. No service charge to members.
2. College Bonus Savings	9. Safety Deposit Boxes	
3. Christmas Club Savings	10. Free Community Rooms for your organization meeting	12. U. S. Postal Stamp Machine
4. Vacation Club Savings	10. (Free Coffee)	12. Service.
5. Home Mortgage Loans	11. Cash checks and pay all family bills with our special money	13. We sell Travelers Checks
6. Home Improvement Loans		14. Save-by-mail Kits
7. All Types of Insurance		15. Notary Public Service
		16. Two large Free Parking Lots
		17. Free Theatre tickets two Saturdays each month for your children and mothers.
		18. Christmas party with gifts to College Bonus Members.

4 3/4%
METAMS

VISUOSE
TAUPYMO
SKYRIUOSE

Federalinės vyriausybės apdraudus įstaigoje visos taupymo sąskaitos apdraustos iki \$15,000.00

daugiau. Jei pradėsite mažais mėnesiniais indėliais taupyti nuo vaiko jaunų dienų, tai nei neapsižiūrėsite, kai sutaupsite mokslui reikalingus pinigus. Galite pradėti \$2.50, \$5.00, \$10.00 arba net \$25.00 sumomis į mėnesį. Kai padėsite 200 kartų po \$25.00, tai susidarys reikalinga suma. Tokiu būdu bus užtikrintas jaunimui reikalingas mokslas. Vaikams bus lengvesnė ir gražesnė ateitis, o tėvams ramesnė sąžinė. (Šio mokslo taupymo skyriaus nereičia sumaišyti su dabar garsinamu Certificatų taupymo skyriumi.)

Valdyba, direktoriai ir visi tarnautojai Jūsų lauksime.
JOHN PAKEL, Sr., Prezidentas

PATOGIOS VALANDOS:

MONDAY ..... 12:00 P.M.—8:00 P.M.
TUESDAY ..... 9:00 A.M.—4:00 P.M.
WEDNESDAY ..... Closed All Day
THURSDAY ..... 9:00 A.M.—8:00 P.M.
FRIDAY ..... 9:00 A.M.—8:00 P.M.
SATURDAY ..... 9:00 A.M.—12:30 P.M.

GRAŽIAUSIOS PASAULY KAPINĖS

J. TININIS

Vargu ar yra mūsų planetoje kita tokia tauta, kuri taip gerbtų savo mirusiuosius ir statytų jiems tokius gražius antkapius, kaip italai. Tai galima pastebėti nuėjus, sakysime, kad ir į centrinės Romos kapines. Giminių ar draugai dažnai lanko ir puošia savo mirusiųjų kapus, stato jiems gražiausius antkapius, koplytėles, kuriose uždega žvakės, prie kurių meldžiasi. Tos koplytėlės taip išdailintos ir tokios jaukios, kad, vaikščiodamas tarp jų, visai nesijauti esąs mirusiųjų mieste. Toks nuosirdus gyvųjų palaikymas ryšio su mirusiais sumažina iki minimumo mirties baime: italas žino, kad miręs nebus savo artimųjų užmirštas.

Pagarbą mirusiesiems italai ypač išreiškia dailių paminklų statymu. Net užsieniuose gyvenantys italai stengiasi savo mirusiuosius palaidoti stilinguose mauzoliejuose, kaip man teko matyti, pavyzdžiui, kad ir Australijoje. Pasitaiko, kad italas visą gyvenimą taupo liras, kad tik galėtų mirusiam savo šeimos nariui pastatyti gražų paminklą. Štai Neapolio kapinėse yra vienas paminklas su tokiu įrašu: "Aš dvidešimt penkerius metus pardavinėjau gatvėje gėles, kad galėčiau tau, dukrele, pastatyti šį paminklą".

Tiek Neapoly, tiek centrinėse Romos kapinėse yra daug dailių marmurinių ar akmeninių paminklų bei antkapių, kurie stebina žiūrovą savo stilingumu. Minėtose Romos kapinėse yra vienas paminklas iš stiklo. Tai savotiškas mauzoliejus, pastatytas ant marmurinio pagrindo. Jo viduje, iš visų pusių apsupta stiklinių sienų, stovi baltuotėlio marmuro statula, vaizduojanti jauną moterį. Ant mauzoliejaus užrašyta: "Mano žmona Enrika". Kaip prieš kelis šimtmečius Indijoje buvo moteriai pastatyta Tadžmahal (grožio stebuklas), taip ir šis italas norėjo pagerbti savo žmoną šiuo nepaprastu mauzoliejaus išvaizdos antkapium.

Tačiau gražiausios pasaulio kapinės nėra Milane, Romoje ar Neapoly, bet Genujoje. Kai kas mane gali palaikyti keistuoliu, jeigu aš, atvykęs į svetimo krašto didmiestį, pirmiausia aplankau meno muziejų, o paskui ir kapines, kurios man paprastai būna nemažiau įdomios, kaip ir pats muziejus. Apie Genujos kapinių grožį jau daug ką buvau

girdėjęs ir todėl jau seniai traukė jas pamatyti.

Nuostabiai gražiu pajūriu per dvyliką valandų traukinys mane iš Romos nunešė į Genują. Iš stoties tuojau ir nuskubėjau šį sykį ne į muziejų, bet į kapines. Milžiniški mauzoliejai, tūkstančiai marmurinių arba juodo granito antkapių, nesuskaitomos koplytėlės, saugojančios sarkofagus ar paprastus karstus, savo įvairumu, stilingumu, meniškumu ir dailumu tiesiog mane apstulbino. O kiek statulų, vaizduojančių mirusiuosius, angelus, Mariją ir Kristų! Tai tikras mirusiųjų miestas, išvedžiotas daugybe gatvių, kuriomis vaikšto apšėdę turistai, atvykęs iš įvairių kraštų pasižiūrėti šio nepaprasto mauzoliejaus — lakios skulptorių dvasios kūrinių. Aišku, po šiais marmuro ar granito paminklais išsisi išsišalinti daugiau žmonių, negu jų šiandien yra pačioje Genujoje.

Ant paminklų šviečia reikšmingi ir prasmingi užrašai. Štai ant vieno vyro kapo klūpo marmurinė moters figūra, o prie jos užrašas: "Visą gyvenimą jis švietė gėriu". Kito paminklo šone vyras našlys kalba savo mirusiai žmonai tokiu sakiniu: "Mirtis nesunaikino mano meilės, kuri mane su tavimi sujungė". Kažkokia Luigia Nizzola paminkle yra įrašius šiuos žodžius: "Viešpatie, teikis neatskirti danguje manęs nuo to, su kuriuo sujunge žemėje". Arba vėl lotyniškas antkapio užrašas skelbia: "Vita mutatur, non tollitur", atseit: "Gyvenimas yra pakeičiamas, o ne atimamas". Kai kur paminklai išrašyti ir kalba sentencijomis, kaip antai: "Žmogaus kūnas miršta, dorybė — ne".

Kapinėse yra keli mauzoliejai, priglobę tūkstančius sarkofagų, kuriuos puošia statulos ar šiaip įvairiausi paminklai. Mauzoliejų koridoriuose arba galerijų šonuose tie sarkofagai stovi kaip muziejaus eksponatai; kiekvienas jų vis kitokio stiliaus ir skirtingos išvaizdos — su rymančiomis ant jų figūromis. Štai ant vieno kapo tarp gėlių stovi moteriškė (iš marmuro), o virš jos atvaizduota skrendanti į dangų siela. Arba prie vieno, koplyčios pavidalo mauzoliejaus durų styri palinkusi moteriškė

G. Verdi aikštė ir Brignole stotis Genujoje

ir nedrąsiai iškėlusi ranką beldžiasi, tarsi laukdama atsakymo iš ten palaidoto savo vyro. Skulptoriaus Scanzi sukurtas kažkokiam Ghilini paminklas vaizduoja gražią moterį, kurios žvilgsnis ir rankos iškeltos į dangų. Ji simbolizuoja sielą, paliekančią vargingą žemę. Labai gražus yra skulptoriaus Fabiano sukurtas paminklas, vaizduojas angelą, nešantį sielą į dangų. Christoforo Tomati paminklo centre stovi Kristaus figūra, kuri vieną ranką laiko ant mirusiojo sarkofago, o antra laimina našlę. Arba štai vėl kitame paminkle pavaizduota skrendanti į dangų moteriškė pavidalo siela, kurios sutikti atskrenda su vainikais būrys angelukų. Skulptoriaus Saccomanno vieną sarkofagą papuošė ant paskutinio gyvenimo laipto sėdinčio senio figūra, kuri reiškia laiką. O šalia užrašas skelbia: "Iš visų šalių visi čia susirenka". To paties skulptoriaus kitas kūrinys vaizduoja amžinąjį miegą (moteris naktiniais baltiniais ir užmerktomis akimis).

Vienas iš gražiausių paminklų šiose kapinėse priklauso kažkokiam Capella Ottone. Tai gotiško stiliaus koplyčia iš balto marmuro ir juodo akmens. Jos vertė — milijonai lirų. Kitas paminklas, garsaus skulptoriaus Monteverdi kūrinys, vaizduoja angelą su trimis priekais sarkofago. Angelas laukia teismo dienos, kada trimis galės prikelti mirusįjį. Kitame paminkle matome jaunuolį, paskutinį kartą bučiuojantį savo sužadėtinę, kuri žuvo auto katastrofoje. Nepaprastai gražus skulptūrinis darbas.

Viena moteriškė, dar gyva būdama, pasistatė sau paminklą, kuriame įrašė šiuos žodžius:

"Versdamasi smulkia prekyba, bet kokiam orui esant, prie Akvazantos, Garbo ir Sv. Ciprijono bažnyčių, sąžiningai užsidirbau tiek pinigų, kad galėčiau ramiai ir be rūpesčio senatvėje gyventi ir susitaupiau tiek, kad galėčiau sau, Katarinai Campodonico, dar gyva būdama, pasistatyti šį paminklą". Ant pjedestalo stovi ji pati, K. Campodonico, su rožiniu rankoje.

Nepaprastai gilų įspūdį pa-

lieka Monteverde sukurtas paminklas, kuriame pavaizduota jaunos moters ir mirties grumtynės. Kažkokio Carpaneto kapas papuoštas laivu, kuriam vadovauja angelas. Apačioje matyti užrašas: "Laimingas tas, kuris gyvenimo jūroje turėjo tvirtą vadovą". Kitame paminkle atvaizduotas verkiantis mirusios žmonos vyras, užsidenęs delnu akis. Skulptoriaus Bringiotti pastatytas Gandolfui paminklas vaizduoja paklydusią miške moterį, kuri simbolizuoja sielą, gyvenimo sunkenybių blaškoma. O užrašas čia pat skelbia: "Per tamsų mišką" (Dantė). Monteburno paminkle pavaizduotas angelas, nešas į dangų gėlėmis pasipuošusį vaiką.

Kiekvienas paminklas simbolizuoja vis kokią gilią mintį, surišta su gyvenimo prasme ir mirties neišvengiamybe. Vaikščiodamas po kapines ir stebėdamas paminklus, nejučiomis esi priverstas susimąstyti apie žmogaus buvimą šioje žemėje prasme, apie viską naikinamąjį laiko jėgą. Išėjęs iš kapinių, jautiesi lyg atlikęs rekolekcijas. O paklaustas, gali jau drąsiai tvirtinti, kad gražiausios pasaulio kapinės yra Genujoje.

OPTICAL MEN WANTED
Don't spend another winter shoveling snow. Live in beautiful California. We want experienced men.
OPTICAL LENS POLISHER OPTICAL BENCHMAN
Experienced in ophthalmic work. Excellent opportunity with a leading manufacturer of lenses. Excellent employee benefits program including profit sharing, sick leave, 2 weeks vacation, medical and holidays.
Write or Call
ARMORLITE LENS CO., INC.
727 S. Main Street Burbank, California
(213) 842-5152 — (213) 849-7238

IMMEDIATE OPENINGS
NAVAL ARCHITECTS MECHANICAL ENGINEERS
SALARY OPEN
One of the largest steel fabricators in the United States
Send resume in confidence to
PERSONNEL DIRECTOR
AVONDALE SHIPYARDS, INC.
P. O. Box 50280
New Orleans, Louisiana 70150
An Equal Opportunity Employer

DRAFTSMEN AND DESIGNERS
Electrical & Mechanical
Permanent positions with leading manufacturer of Industrial Heat Treating Equipment. Minimum of 2 years experience on the board requiring knowledge of electrical or mechanical circuitry or in detailing structural and sheet metal, piping and/or machine design.
Excellent growth potential and fringe benefits.
LINDBERG HEVI-DUTY
2450 W. HUBBARD STREET
CHICAGO, ILLINOIS TEL. 666-3443
(Across the street from Milwaukee Road, Western Avenue Depot)
An Equal Opportunity Employer

Artesian Restaurant
2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)
• Skanūs valgiai
• Geras patarnavimas
• Puiki atmosfera
PIETOS
\$1.65 & \$2.25
IOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS
TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ
Rezervacijoms skambinkite — 436-4622.
Atidarymas ekmd iki ketvirtad 6 v ryto iki 1 v ryto penktad ir šeštadieniais iki 5 valandos ryto

PLANINGAS TAUPYMAS MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!
• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
• Metinis dividendas 4 3/4% išmokamas du kart per metus už visas taupymo sąskaitas.
PASKOLOS
perkant namus daromos ilgiems terminams ir prieinamais nuosimčiais mėnesiniais išsimokėjimais.
DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITĖS
MUTUAL Federal SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO ILL. 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4. Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.
JOHN J. KAZANAUSKAS, President

You'll leave your heart at the **DIAMOND HEAD RESTAURANT AND LOUNGE**
Karta įžengus vidun, jūsų širdys nuskraidina jus į niekad nepamirštamą tropikinį Pietų Pacifiko grožį. Pasidžiaukite pulkais tropikiniais ar amerikoniškais kultūriniais gaminiiais, atyžiu patarnavimu ir elegantišku patogumu.
SOTČS UZKANDŽIAI
Sinah Mitchell Hostess
ON SOUTHWEST HWY. JUST WEST OF THE KEDZIE, 79th STREET INTERSECTION
for reservations call 925-3676
Private Rooms for Group Parties and Couples

CIRCUIT T.V. RADIO (LIETUVIAI) Sav. DAN LIUTIKAS
PASIRINKIMAS SPALVUOTU AR PAPRASTU TELEVIZIJŲ • RADIJŲ • STEREO • ORO VESINTUVŲ • TAISYMAS
2412 WEST 71st ST. CHICAGO, ILL. 60629 TEL. 471-2446

PADIDINTAS DIVIDENDAS VISOM TAUPYMO SĄTOM.
4 3/4% On savings accounts
5 1/4% on investment bonus
NUO SAUSIO MEN. 1 d., 1967
Sąskaitos apdraustos iki \$15,000
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.
3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS. TAIPGI ORO VESINTUVAI IR SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI.

Kas tik turi gerą skonį, viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PR 8 - 5875
Vedėjas J. LIEPONIS
Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais uždaryta liepos ir rugpjūčio mėn.

DARGIS DRUG STORE
2425 W. Marquette Road
Tel. HEmlock 4-6050

LAIKE ATOSTOGŲ
nuo rugpjūčio mėn. 15-tos dienos

BUS UŽDARYTA
Sugrįšim rugsėjo mėn. 5-tą dieną.

Prasome patikrinti savo receptus dėl pasartotinių išpildymų.
Dėkingi esame už jūsų paramą.
CHARLES P. DARGIS
Reg. Pharmacist
Kasdien: 9:30 v. ryto iki 8:00 v. vakaro.
Šeštadienį: 9:30 ryto iki 5:00 val. Treč. ir sekm. uždaryta.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

Paulius Augius

Eglės pasaka (medžio raižinys)

Kultūrinė Kronika

• **Pauliaus Augiaus** monumentalios Monografijos pristatymas įvyks Jaunimo centre, Chicagoje, rugsėjo 24 d., 3 val. popiet. Monografiją išleido mirusio dailininko našlė Danutė Augienė. Ją paruošė Algirdas Kurauskas ir Vytautas Saulius (žūr. "Naujus leidinius" 7 psl.).

• **Paskirtos literatūros ir meno premijos** okupuotoje Lietuvoje. Taip vadinamos, respublikinės 1967 metų premijos teko: **A. Gudalčiui** - Guzevičiui už romaną "Samokšlas", **J. Kuzminskui** už estampų ciklą lietuvių liaudies ir revoliucinių dainų motyvais, **J. Balčikonui** už sieninius kilmus "Nebus ponų nė bajorų", "Merguzėlės - lėlijėlės", "Širmieji žirgeliai", "Kas dainoj pasakytą" ir už kilmą "Gėles - tėvynei", **R. Vabalui** už filmo "Laiptai į dangų" pastatymą, **V. Bledžiui** už Indriūno vaidmens atlikimą šiame filme, **S. Vainūnui** už kvintetą nr. 2 fortepijonui, dviem smuikams ir violončelei.

Premijų paskirstyme krinta akysna kūrybine prasme dviejų silpnų, tačiau partijos liniją literatūroje ir dailėje aklaį sekant.

MOVING

perkrausto baldus iš arti ir toli.

A. RENUKIS

Chicago, Ill. 60629, Tel. RE 7-7083

SIUVIMO MAŠINOS

BERNINA • NECCHI • ELNA • PFAFF • KENMORE
(šveicarūkos, vokiečių, italų, japonų, amerikiečių, Singer ir kitos). Taisome, paruošame ir nuomojame prietaisus kaimams ir šalyse. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dailis, pritaikome pagal skonį kabinetus. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose. Paruošame ir taisome dulkių sturbiulus.

B & B SEWING MACHINE CO.
4214 S. Archer Ave., Chicago, Ill. 60632. Tel. 927-0044; 927-0045.
Vedėjas Arvydas M. Dikinis

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

TIKIMENYS FOTOGRAFAM IR MEGEJAMS

Daug atsaupysite perkdami šiuos įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmadienį ir ketvirtį vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Tel. PR 6-8998

čių apdovanojimas. Vienas iš jų čia yra rašytoju panorėjęs tapti enkavedistas Guzevičius, kurio išeinančios knygos vis kuo nors atžymimos, nors jos yra nepalyginamai silpnos šalia visos eilės už Guzevičių jaunesniųjų autorių. Tačiau Guzevičius partijai visokeriopai parankus, mat, savo rašymą persunkia komunistiniais šūkiams ir neperžengia socialistinio realizmo rėmų. Ne kartą ir mūsų laikraestyje buvo pasidžiaugta, kad jaunoji lietuvių grafikų karta tėvynėje yra išskirtinai kūrybinga, tačiau lyg pajaukai premijuojamas taipgi partijai nepavojingas J. Kuzminskis, kurio darbai dvelkia šimtmetiniu atsilikimu nuo šiandieninės grafikos raidos.

• **Būtina** duoklė okupantui.

Liepos 25-30 d. geriausi Lietuvoje chorai ir kiti vienetai, su "Lietuvos" ansambliu priešaky siunčiami į Maskvą, anot Tiesos. "Išlaikyti egzaminą ir duoti atskaitos Tėvynei..." Tai bus lie-

Pristatome Visokių Rūšių STATYBĄ IR NAMŲ PATAISYMŲ MEDŽIAGAS

CARR MOODY LUMBER CO

STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St., VI 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai.
Išastinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

43% per annum

Mes mokame 43% per annum ant visų sutaupų

MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
August Saldukas
Chairman of the Board

ninko referatas. Technikos mokslų daktaras Aleksandras Čyros, Kauno Politechnikos instituto Vilniaus filialo prorektorius dalyvavo tarptautiniame kongrese Weimare (Ryt. Vokietijoje), kur buvo svarstomas matematikos pritaikymas technikos moksluose. Dalyvavo apie 1000 mokslininkų iš apie 30 kraštų. Iš 200 referatų 20 atspausdinta kongreso darbu leidinyje, jų tarpe ir A. Čyro referatas. Ji ypač vertinami JAV ir Vokietijos mokslininkai.

• **Bibliinių studijų savaitė**, Italijos mieste Passo della Mendola katalikų universiteto kultūros centre įvyko trečioji tautinė bibliinių studijų savaitė pasauliečiams. Pagrindinė studijų tema buvo "Dievo tautos patyrimai pažadotoje žemėje". Studijose dalyvavo nemaža katalikų mokytojų ir įvairių universitetų šv. Rašto profesorių.

Kuriam galui mokėti daugiau?

PIRKDAMI NAUJUS AR VARTOTUS AUTOMOBILIUS SUTAUPYKITE NUO \$500 IKI \$1,000.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

"U WILL LIKE US"

CHRYSLER • IMPERIAL
PLYMOUTH • VALIANT
4030 Archer, VI 7-1515

EXPO 67 NAKVYNĖS

Rezidenciniame Montrealeo rajone, prie Decarie Expressway, 15 min. nuo Expo, atskiri kambariai vien Expo svečiams rezervuotiame bute. Kambarys vienam \$6, dviems \$10 ir sekančioms asmenims po \$2. Taip pat geros sąlygos norintiems paatostogauti moderniška vasarnamyje Laurentian kalnuose.

P. Rudinskis, 2415 Park Row East, N.D.G., Montreal 28, Que., Canada, tel. 1-514-482-4094.

EXPO 67 PASUS IR BONŲ KNYGUTES

Montrealyje nusipirkti su žymia nuolaida darbo dienomis Montrealeo Lietuvių Kredito Unijoje "Lito", o sekmadieniais po 10 val. pamaldų Aušros Vartų parap. spaudos kioske.

"Lito", Aušros Vartų parapijos ir kioskos adresas:
1465 De Seve St., Cote St. Paul, Montreal 20, Que.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribauskas
Executive Secretary

4 3/4%

ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend Checks
Mailed Quarterly

5%

ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded

1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330
HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-7; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

LIETUVISKA VALGYKLĀ. GRAŽIAUSIAS LIETUVISKAS RESTORANAS, KURIAME GAMINAMI LIETUVISKI VALGIAI.

Atdara - nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. - GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

LIETUVI, ATOSTOGAUK SMAGIAI!

Pigu. Svaru. Šeimoms ir pavieniams. 200 pėdų nuo Atlanto. Atilankę nesigailėsite.

Florida Surfside resortas, Pompano Beach,
710 South Ocean Blvd. (A-1-A).

Kviečia: sav. E. RUDAITIS ir K. JUSKENAS
Tel.: Chicago LA 3-9219. Florida: Area code 305-942-2400

ST. ZABRODSKAS

MIESTO IR NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS

Atlieka remonto, perstatymo ir namų statybos darbus, cemento darbus, elektros įrengimus ir kt. Išrūpina reikalingus leidimus, iš miesto valdybos namų statymui, pertvarkymui ir remontavimui.

Visas darbas yra garantuotas ir apdraustas.

2040 West 52nd Street
Telef. - PR 8-7887
CHICAGO, ILLINOIS 60609

Ponioms ir Panelėms

Sveidiškas masažas. Sauna ir garvonios. Specialus masažas pavargusioms kojoms. Pašalinimas nereikalingų plaukų elektrolysis būdu.

FIELD ANNEX BUILDING

JANINA POCS, MARSHALL

Tel. DE 2-6631 ir namų NA 2-6712

25 E. Washington St. Suite 1420

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikyti paveikslams skelbimų rėmai ir metalu aplieti rėmai.

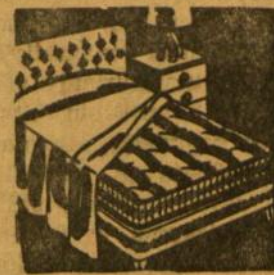
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginiai 7-7258 59

METROPOLIS-RESTORANAS

6538 S. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL. - TEL. 476-9009

Vienintelis lietuviškas restoranas su gerais patiekalais, kaip šašlykas, šnicelis ir kt. didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų gėrimų. Lietuviškoji jaukią nuotaiką galėsite patirti laiku, skaniai pavaišinti gyti ir atsigaivinti.

Atdara kasdien nuo 3 val. popiet iki 12 val. nakties. Seštadienį ir sekmadienį nuo 12 val. d. iki 10 val. nakties. Visi prašomi atsilankyti. Savininkai PETRAS IR ANTONINA KAUSAI

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių maldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmadienį ir ketvirtį 9-9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

FOTOGRAFAS ŽAVIOMS NUOTAKOMS

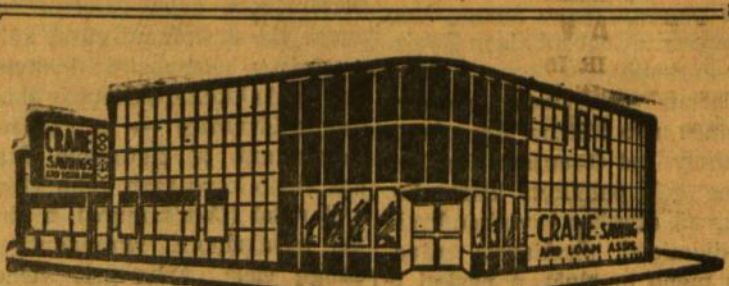
THE Paul STUDIO

home of MODERN photography

Gowns by Martha

PORTRAITS • CANDIDS

3213 South Morgan St. YA 7-5858

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING

4 3/4% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTKAD ir PENKT. 9 v. r. iki 5 v. v. PIRMAD ir KETV. 9 v. r. iki 9 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

PAPUOSKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS. DAR SUSPESIMĖ PAGAMINTI PAVASARIO SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš enaž pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokadės, "boucle's" ir "fiberglass"

PIRSKITE NEBRANGIAI IR GAUSITE DOVANĄ

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri patūpino vilnonių, šilko, nylos, taffeta, aksomo, ANGLISKŲ MEDŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737

Atdara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmadienį uždaryta.

Nemokama vieta mašinoms pasistatyti už kampo į šiaurę Jefferson Street - Chernin's aikštėje.

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

NAUJI LEIDINIAI

• **PAULIUS AUGIUS.** Spaudai paruošė Algirdas Kurauskas ir Vytautas Saulius. Išleido Danutė Lipičūtė - Augienė 1966 metais Chicagoje. Tiražas 1,000 egz. Leidinys turi 80 psl. tekstinės dalies ir 282 psl. dailininko grafikos darbų. Monografija kietai įrišta, 14 x 11 inč. formato. Jos tekstą rinko M. Morkūno spaustuvė Chicagoje, foto ofseto darbus atliko Litho Art Studio, spaudė Progress Printing Company, knygryškylos darbai atlikti Zonne & Company, knygos projektas — Algirdo Kurausko. Teksto iliustracijos pa naudoti Pauliaus Augiaus šikcai bei piešiniai. Monografija aprūpinta ir Kongreso bibliotekos numeriu. Leidinio kaina \$17.50, gaunama pas leidėją: D. Augienė, 6508 S. Talman Ave., Chicago, Ill. 60629, tel. PR 8-8534.

Tai pirmas lietuvių meno raidoje toks leidinys, kuris savo formatu, tekstu ir meniškumu išplanavimu prilygsta pasaulinių leidyklų leidžiamoms dailės pirmūnų monografijoms.

Pirmuoju straipsniu dėdamas Telesforo Valiaus "Paulius Augius žmogus ir dailininkas". Čia pat duodamas ir straipsnio vertimas anglų kalbon. Išvertė Aušra Skirmuntaitė. Ypatingo dėmesio verta Algirdo Kurausko studija "Pauliaus Augiaus raiziniai". Joje vaizdžiai, taikliai ir akademiškai aptariama Augiaus kūryba ir metamas bendras žvilgsnis ir visą nepriklausomybės laikotarpio lietuvių meno raidą bei jos kontaktus su Vakarais. Studijos tekstas pakartotai taigpi anglų kalba. Priedama ir Paulių Augių liečiant 1945—1965 metų bibliografinė medžiaga, parinkta Alek-

sandro Ružanice - Ružancovo. Monografija duoda pilną vaizdą šio, vieno būdingiausio mūsų lietuviškosios grafikos kūrėjo. Jos išleidimu Danutė Augienė pastatė savo velioniu vyrui toki paminklą, kuris pragyvens kartų kartas ir pasiliks amžinu lietuvių kultūros aruode.

• **LAISKAI LIETUVIAMS, 1967 m., birželio mėn., Nr. 6.** Kaip ir tinka vasaros mėnesių sąsiuvinui, žurnalas šį kartą plačiau apsisotja prie laisvalaikio problemų. Prof. dr. A. Sužiedėlis rašo apie psichologų rūpesčius dėl laisvalaikio, K. Trimakas, SJ, stato klausimą: "Laisvalaikį prašvilpti ar pramingai praleisti?" Duodama pora puslapių D. Sadūnaitės taigpi vasariškų eilėraščių. Graži naujiena — trejetas religinių eilėraščių iš Lietuvos, pasirašytų Mažosios Sesers slapyvardžiu. Eilėrašciai, ypač "Ostijos spindulius" ir "Akimirka", rodo, kad jie nėra vien tik laudiniai, o sukurti žmogaus, turinčio literatūrinę kultūrą ir talentą. Numeris iliustruotas taigpi daugiau poilsinėmis ir laisvalaikio temomis; akysna krinta meniškų J. Dovydėno ir A. Kezio nuotraukos.

• **GIMTOJI KALBA, 1967 m., balandžio - birželio mėn., Nr. 2.** Šis bendrinės kalbos laikraštis yra Lietuvių kalbos draugijos organas, leidžiamas JAV LB Kultūros fondo. Redaguoja L. Dambriūnas, 4314 40th St., Brentwood, Md. 20722. Prenumeratos ir kitais administraciniais reikalais kreiptis šiuo adresu: Gimtoji Kalba, 5348 So. Talman Ave., Chicago, Ill. 60632. Šiame numeryje apie sangražinių veiksmažodžių vartoseną

rašo L. Dambriūnas, baigiama "Dirvos" kalbos apžvalga. Spausdinama naujas tęsinys ilgesnio straipsnio "Būdvardžių su galūnėmis ir -inis reikšmė ir vartoseną". St. Barzdukas recenzuoja J. Narūnės "Snaigių karalaitę". Gale duodama mūsų laikraščio kalbinių straipsnių apžvalga.

• **MOSŲ VYTIŠ, 1967 m., kovo - balandžio mėn., Nr. 2.** Žurnalą leidžia Akademinis skautų sąjūdis. Redaguoja R. Griškėlis, 7312 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata \$4.00. Administruoja J. Tamulaitis, 6818 S. Claremont St., Chicago, Ill. 60636.

Žurnalas puošiasi puikiomis meniškomis ir akademinėmis skautų veiklos nuotraukomis: turinyje šalia skautiškų temų nevangiama ir bendrinių kultūrinių svarstymų.

• **MARIAN, July - August, 1967.** Tėvų marijonų leidžiamas religinės kultūros mėnesinis žurnalas anglų kalba. Metams \$4.00. Adr.: 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. Savo vasariniame leipos - rugp. numeryje vedamuoju duoda dr. Alg. Budreckio straipsnį apie religiją Sovietų okupuotoje Lietuvoje; gausu medžiagos iš spaudos už geležinės uždangos. "Chicago's American" redaktorius St. Pieža rašo apie naujų kardinolų iškilmes Romoje, kur jis pats dalyvavo. Amerikietis rašytojas H. Peisson nagrinėja — kaip išsilaisvinti iš kaltės jausmo. Konvertitė V. Mooth svarsto klišius krikščionių vienybei. Argentinoje besidarbuojas kun. Ant. Švedas, MIC pasakoja apie tos šalies gyvenimą. Laikraštiniškas A. Haines rašo apie Vatikano krikščionių vienybės sekretoriato vadovą kard. Bea. Keliautoja G. Brendel pasakoja apie Siciliją.

Nuoširdų straipsnį apie velionį savo draugą a.a. vysk. P. Brazį, MIC parašęs dr. P. Kisielius. Br. Juodelis iškelia praktiškų minčių apie mokyklos ir bendruomenės veiklos derinimą. Spausdinamas R. Ambrozaitytės straipsnis (premijuotas konkurse) apie pašaukimus. Laikraštiniškė Elb. Peisson gilinasi į "piliules ir nuodėmes" aukšt. mokyklose. L. P. Bell iškelia šeimų stovyklavimą, o dr. S. Andelmanas rašo apie kambarių vėsinimą. Duodamas geras pluoštas ses. M. Jurgitos eilėraščių. Laikraštiniškas J. Flannery perteikia įspūdžius grįžusio iš Vietnamo. Juoz. Prunskis aptaria Donelaičio Metų vertimą, H. Peisson duoda eilės angliškų veikalų apžvalgą. Gausiai iliustruota Jonyno, Kašubos, M. Mercedes, P. Rimšos, V. Svabienės bei Mažello, Juodvalkio, Giedraičio ir kitų nuotraukomis.

• **Emile Guerry, PILNUTINIS KRISTUS.** Vertė Tėvas Kęstutis Marija Butkus, OFM. Išleido Agota Mikulėnienė. 1967 m. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuvė. Knyga 328 psl., 8 1/2 x 5 1/2 inč. formato, kietai įrišta, kaina \$5.00.

Knyga suskirstyta į tris dalis. Kiekviena dalis skirtingu požiūriu tiria ir įsigilina tą Bažnyčios paslaptį, apie kurios didybę jau kalbėjo Šv. Tėvas Pijus XII. Jis nurodė, kokią vietą ji užima Šv. Rašte ir pas Bažnyčios Tėvus.

• **MOVING A. VILIMAS**
Apraustas perkrausymas įvairių atstumu
3415 S. LITUANICA AVENUE
Tel. FRontier 6-1882

Pirmoji dalis svarsto asmeninį Kristų, Mistinio Kūno galvą. Jis yra viso gyvenimo šaltinis, kuriam turi atsiduoti siela, jei nori dalyvauti pasaulio išganyme.

Antroji dalis aprašo gyvą bendruomenę, kurią Pilnutiniame Kristuje sudaro Mistinio Kūno nariai. Visos Kristaus malonės ir dalyvavimas pačiame Kristaus gyvenime stačia linija plinta iš Kristaus jo nariams, kad savyje jis įgalintų juos dalyvauti šv. Trejybės gyvenime. Gulstine linija šis gyvenimas auga nuo kiekvieno nario kitiems visomis asketinio ir teologinio gyvenimo formomis.

Trečioji dalis parodo tapatumą Mistinio Kūno su Bažnyčia, kuri yra visuotina, viena, apaštališka ir šventa. Knygoje labai pasigendame paties knygos autoriaus pristatymo ir šioki toki jo aptarimo. Trumpas prierašas, kad jis yra Cambrai arkivyskupas, mažą ka pasako. O skaitytojas dažnai apie knygos vertę sprendžia iš platesnės pažinties su pačiu autoriumi.

SEARS
HERITAGE MEMORIALS
ANTKAPIAI IR PAMINKLAI
yra pilnai garantuoti
Sears, Roebuck and Co.

FATHER
LEON KOWALSKI
1890 — 1966

KAINOS nuo \$74.95; į tą kainą įeina pristatymas ir padėjimas ant kapo. Kapinių mokesčiai atskirai.

SUTAUPOTE • APTARNAVIMAS • PATENKINTI
6153 South Western Ave. Tel. HEMlock 4 - 4800
THOMAS J. KEARNS, vedėjas.

LIETUVIŲ BEVERLY HILLS GELINYGIA
Priešais 6000 dël vestuvių, banketų, šventiškų ir kitų papuošimų
2443 West 63rd STREET
Telef. PRespect 8 - 0833 PRespect 8 - 0834

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Kopyčios:
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 7 - 1741 - 2
4330 - 34 South California Avenue
Telefonas LA 3 - 0440 ir LA 3 - 9852

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPYČIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 8
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REPUBLIC 7-6608

DIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON SAVININKO SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-8401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 SO HALSTED STREET Tel. YARds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 SO. MICHIGAN AVE. Tel. COMmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
8319 SO. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-1138 — 1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 SO. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

LAWN FUNERAL HOME
7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL., Tel. — 636 - 2320

SIUNTINIAI — LIETUVA
ir kitus kraštus.
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av.
Chicago, Ill. 60632, Tel. YA 7-5980

DEKORAVIMAS
IS VIDAUS IR IS LAUKO
Kilimai ir apmušti baldai valomi
J. EUDIS Tel. OLlfaide 4-1050

MOVING
SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli Miesto leidimai ir pilna aprauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

APDRAUDŲ AGENTORA
Namų, automobilių, gyvybės, sveikatos ir bišnio Patogios išmokėjimo sąlygos
J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave., PR 8-2233

A. ABALL ROOFING CO.
Ištolgta prieš 49 metus.
Dengiamo visu rūšių stogus. Taisome arisa, dedame naujus kaminius, rinas, nutekamuosius vamzdžius. Dažome iš lauko. Taisome mūrą—"tuck-pointing". Pilnai apsidraude. Visas darbas garantuotas.
LA 1-6047 arba RO 2-8778
Sikambinkite bet kurio laiku. Apakaičiavimai nemokamai

LEO'S SINCLAIR SERVICE
5957 So. Western Ave.
LEONAS FRANCKUS, Sav.
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos, Tune-ups ir Motorų Remontas
Kampas 58th Street
Telefonas — PRespect 8-9533

VALOME KILIMUS IR BALDUS
Planuame ir vaškuojame visu rūšių grindis.
J. BUBNYS — Tel. RE 7-5168

BANGA
TV, Radio, Stereo, Air-Conditioners
Pardavimas ir taisymas
2649 W. 63rd St., Telef. 434-0421
P. Rudėnas K. Šimulis

Free gifts to savers!
It's **ST. ANTHONY'S 45th Anniversary celebration**

YOU'LL LOVE TO PREPARE SALADS WITH THIS BEAUTIFUL AND USEFUL 9 PIECE EARLY AMERICAN PRE-CUT SALAD MAKER SET . . . OUR FREE GIFT TO YOU

You can get this fine gift now and through the month of July. The Salad Maker Set (as illustrated) consists of 9 matching pieces. A beautiful large salad bowl that's wonderful for entertaining; a well-designed fork and spoon set to allow you to toss and serve your favorite salads in style; two cruets with stoppers for oil and vinegar plus two extra large salt and pepper shakers. This gift is yours when you open an account of \$500.00 or more or deposit \$500.00 or more to your present account. Sorry, only one gift per family and gifts are not mailable. . . .

CHILDREN WILL FIND THIS WEBSTER DICTIONARY A GREAT TIME-SAVER

So handy for school and the home, this pocket size dictionary is free when you open a children's account of \$10.00 or more or deposit \$10.00 or more to their present account. Sorry, only one gift per account—gifts not mailable.

Savers Earn More at St. Anthony Savings

4 3/4% ON INVESTMENT ACCOUNTS

5% ON BONUS SAVINGS ACCOUNTS

SAVINGS IN BY THE 10th OF THE MONTH WILL EARN FROM THE 1st

• Quarterly Dividends •

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
JOSEPH F. GRIBAUSKAS—EXECUTIVE SECRETARY
1447 SO. 49th COURT • CICERO, ILLINOIS • 60650
PHONE 656-6330
HOURS: DAILY 9-5 MON. 9-8 SAT. 9-1 WED. CLOSED

Perskaite Drauga, duokite kitiems pasiskaityti.

KARL MAY, INDENŲ KULTAS VOKIETIJOJE

70 tomų K. May raštų ir 40 mil. egz. parduotų knygų

V. ALSEIKA, VOKIETIJA

Old Shatterhand tebejoja, Vokietijoje ir kituose europiniuose kraštuose tebekyla rašytojo Karl May kultas. Vokietijoje, Bamberg mieste įsikūrusi leidykla pasiryžusi išleisti visus Karl May raštus, neseniai pasirodė jau 72 tomas, pasirodys dar du, vėliau bus išleistas tomas su bibliografija. Karl May iš tikrųjų populiarus, jo nuotykiškai nepaprastai mėgiami, ypač jaunimo. Juk Vokietijoje visų May raštų bendras tiražas siekia net 40 mil. egz. Kuo būtų galima paaiškinti tokį reiškinį?

Bamberge tyrinėjama Winnetou kūrejo veikla

Šis vokiečių rašytojas, sukūręs jaunimo gerai prisimintinus Winnetou ir Old Shatterhand ir Haroldo Omar ir Kara Ben Nensi bei kitus herojus, savo pačioje jaunystėje yra septynerius metus tsidėjęs kalėjime. Senokai mirusiam (prieš 55 metus) rašytojui buvo mestas antisemitizmo kaltinimas (vokiečių, serbų kilmės rašytojas Robert Neumann, gyvenęs Šveicarijoje), atsirado priekaištų dėl tariamai antihumanistinės krypties Karl May raštuose. Priekaištams atremti ir visais atžvilgiais reabilituoti produktų, mirusių rašytoją Bamberge įkurtas kolektyvas "K. May tyrinėjimai", jam vadovauja Hamburgo prof. dr. Prof. H. Stolte. Dabar mokslininkai bando įrodyti, kad K. May nebuvo antisemitu, bet draugavęs su žydais. I kaltinimus, kad rašytojas iškelia brutalią pajėgos ar imperalizmo pradus, dabar atsakoma, kad savo raštuose K. May kaip tik pasirodė esąs tautų susipratimo šalininkas, be to, pas jį negalima pastebėti jokių antisemitinių požymių.

Psichopatinis asmuo su turtinga fantazija

Vokietijoje jau pasirodė du tomai, liečią May raštų, jų pobūdžio tyrinėjimus. Pirmajame tome, kurį redagavo Vienos prof. Otto Forst — Battaglia, sakoma, kad Karl May būvęs psichopatinis žmogus su nepaprastai didele fantazija, kartais negalėjęs net atskirti tikrovės nuo fantazijos. Dėl to ir jo nusikaltimai jaunystėje tegali būti laikomi tik fantazijos padariniais. Tokių, "nusikaltusių" rašytojų kategorijai dar priklauso rašytojai: Villon, Cervantes, Jack London, Hans Fallada, O'Henry...

Čia įdomu mesti žvilgsnį į paties rašytojo gyvenimą: jis gimė prieš 125 metus, 1842 m. vasario 25 d. Ernstthal, Saksonijoje (šiuo metu R. Vokietija). Jo tėvas — neturtingas audėjas. Vis dėlto jaunojo Karoliuko talentas pastebėtas dar pačioje jaunystėje, ir jis buvo pasiūstas į mokytojų seminariją. 19 m. amž. May jau susiduria su teismu — anuomet, būdamas pradžios mokyklos mokytoju, jis buvo pasiskolinęs laikrodį, dėl kurio pakaltintas vagyste. Vėliau jis neigė, jog turėjęs svetimą laikrodį. Bet šis pas jį buvo rastas. May pateko į savaitėms į kalėjimą, po to neteko ir mokytojo darbo, susidūrė su finansiniais sunkumais. Sekė apgavystės, net vagystės, pažintis su cirku ir arkliais, vėlesnėje kūryboje turėjusiais tiek daug reikšmės. Karl May anuomet skelbė: "Turiu atsikeršyti vi suomenėi..."

Iš nusikaltėlio — tautos švietėjas...

Sunkieji laikai tačiau buvo greit pamiršti. Pradėjo rodytis Karl May apysakos, kuriose paprastai gėris nugalė blogį. Nors ir keistai atrodo, bet May jau virsta tautos švietėju, auklėtoju. Idomiusia, kad Karl May savo daugiau kaip 70 romanų ir apysakų

piešė spalvingus indėnų tipus, ... Ameriką tepamatė tik savo senatvėje, kai jau buvo pasirodė visi svarbiausi May veikalai. Tik senatvėje pasirodė priekaištai rašytojui, atsirado net kaltinimų, kad May būvęs homoseksualinių polinkių. Įvairūs mokslininkai Vokietijoje, Austrijoje šoko į rašytojo gynybos frontą. Aiškina (Schmid), kad May būvęs visai normalus žmogus, o jei jo apysakose moterys vaidina tik antraeilį vaidmenį, tai lengva paaiškinti, nes May juk būvęs jaunimo rašytojas. Pagaliau, jis buvo du kartus vedęs.

K. May kūryba susidomėjo ir čekai, ir lenkai.

Idomus reiškinys, Karl May su savo kūryba ypatingai mėgiamas pokarinėje Vokietijoje. Gal dėl to, kad vokiečių filminkai jau apie 10 metų suka vieną po kito filmą pagal May romanų motyvus — pasirodo, tokie May filmai labiausiai lankomi, o jų herojai virsta jaunimo dievaičiais, Winnetou gi pavaizduotas ekrane — Pierre Brice (prancūzas) yra toli nurungęs "teenagerių" tarpe visus kitus, net žymiai stipresnius aktorius.

Tačiau ne tik jaunimas pamėgęs Karl May kūrybą, jo fanta-

Rašytojas Karl May 1907 metais

zijos padarinius, bet ir suaugusieji. May apysakas skaityti mėgo: Albertas Einšteinas, Albertas Schweizeris, Hermannas Hesse, Thomas Mannas, Carl Zuckmay eris ir visa eilė kitų įžymiųjų. Net ir "raudonasis" Karl Liebknechtas buvo pamėgęs Winnetou nuotykius, net ir rytinėje Vokietijoje jau sukamas filmas pagal Karl May.

Panašus vaizdas ir "socialistinės stovyklos" kraštuose. May mėgiamas Lenkijoje, o Čekoslovakijoje, išleidus naują May apysakos laidą, ji buvo išgrobyta

Carl Sandburg, žymus amerikiečių poetas ir biografas, miręs liepos 22 d. Sandburgas visoj eilėj savo poezijos rickinių apdainuoja Amerikos prerių platybes ir jos pramonės miestų šurkštų didingumą. Tačiau jo knygoje netrūksta ir žmogiškos širdies kupinų, trapių lyriškų eilėraščių. Po W. Whitmano, Sandburgas yra vienas autentiškiausių amerikietiškos dvasios reiškių literatūroje. O jo parašytas milžiniškas biografinis veikalas "Abraham Lincoln" yra šios rūšies klasikinė pavyzdys amerikiečių raštijoje. Už šią biografiją ir už poeziją Sandburgas yra apdovanotas dviguba Pulitzerio premija. Visuotinio pripažinimo Sandburgas susilaukė 1916 metais, kada paskelbė pluoštą savo eilėraščių, apdainuojančių Chicago. Vieną jų čia pateikiame lietuviškajame vertime. O nuotraukoje matome patį poetą, plaukiantį Michigano ežerų Chicagos miesto fone.

Carl Sandburgo eilėraščiai

CHICAGO

Pasaulinis kiauuli skerdikas,

Irankių dirbėjas, kviečių seikėtojas.

Zaidėjas geležinkelais ir viso krašto

Važtos kilnotojau;

Triukšmingas, raumeningas, kovingas,

Plačių pečių mieste:

Man sako, esi blogas, ir tikiu,

nes esu matęs tavo išsidažiusias moteris,

po dujų lempomis gundancias kaimo bernus.

Man sako, esi sukeltas, ir atsakau:

Taip, tiesa. Mačiau žmogžudį beždantį

ir laisvai grįžtantį vėl žudyti.

Man sako, esi brutalus, ir atsakau:

Mačiau betikslio išbadėjimo ženklus

tavo moterų ir vaikų veiduose.

Ir tai atsakes, vėl kreipiuos, į

pajuokiančius šį mano miestą ir, juos

pajuokdamas, sakau:

Prašau, parodykite man kitą miestą, dainuojantį

pakelta galva ir besigiriantį savo gaivumu,

nešifuotą, stiprų ir klasingą.

Beriantis magnetinius keiksmoždius vargų sūku-

verčiantis darbą po darbo, išdidus, drąsus ko-

votojas,

ryškiai lenkiąs mažus, miestus minkštuolius;

Piktas kaip šuo selėjiančiam liežuviui gundant pultį,

gudrus tarsi laukinis, kovojantis dykumoje,

Vienplaukis, kasantis, griauančias, planuojąs ir

laužantis ir atstata.

Dūmuos paskendęs, dulkėta burna, besijuokias

baltais dantimis,

Besijuokias kaip juokiasis jaunuolis, nors palenkta

likimo siaubingos naštos.

Besijuokias kaip juokiasis negalvojęs kovotojas,

niekada nepralaimėjęs mūšo,

Besigirias, besijuokias, kada po savo riešu jaučia

pulsą, po savo šonkauliais širdį gyventojų.

Besijuokias;

Besijuokias triukšmingu, raumeningu ir kovingu

jaunatvės juoku, pusnuogis, prakaituojąs,

išdidus būti kiauuli skerdiku, irankių dirbėju,

kviečių seikėtoju, zaidėju geležinkeliais ir viso

krašto važtos kilnotojau.

Vertė A. Naudžiūnas

MANIEJI ŽMONES

Manieji žmonės yra pilki,

balandžių, sambrėskos, audros pilkumo.

Juos vadina puikliaisiais

ir man smalsu, kurlink jie eina.

PLONI REŽIAI

Auksakalio dirbtuvėje mačiau vyrą kalantį

plonus aukso lapelius. Girdėjau moteriškes

juokas prieš daugelį metų.

Po persikais mačiau žiedus nubirusius

...nudurkystus rėžius nuotakos rūbo. Girdėjau

moteriškes juokas prieš daugelį metų.

Vertė St. Meringis

GRAFIKA IR GRAFIKAI

(Atkelta iš 2 psl.)

Petravičius, V. Ratas ir T. Valius — jų rinkiniai darbai. Be to, dar reikėtų paminėti V. K. Jonyną, sukūrusį daug iliustracijų knygoms ir A. Vaičaitį, atspaudusį savo litografijų komplektą atskiru leidiniu.

Prasidėjus emigracijai iš Europos, didelis grafikų būrys persikėlė Amerikon. Likusieji pasirinko Prancūziją, Angliją, Australiją ir kitus kraštus: iki šiol Amerikoje kūrybingiausiai pasireiškė: V. Petravičius, V. K. Jonynas, P. Lapė, T. Valius, V. Ignas, A. Dargis, R. Viešulas ir daugelis kitų, vis kuriančių, vis rengiančių savo individualias parodas ir dalyvaujančių tarptautinio lygio parodose. Daugelis jų jau yra įsigiję vardus, žinomus ne vien tik amerikiečių, bet ir tarptautinių kritikų. Pavyzdžiui, R. Viešulas už savo darbus 1960 metais laimėjo "Tamarind Lithography Workshop" stipendiją ir, ją pasinaudodamas, sukūrė litografijų ciklą, "Toro Desconocido". Ciklas ryškiai visų įvertintas. 1961 metais Bostono Dailės muziejuje savo išleistoje knygoje "The Artist and the Book, 1860-1960" plačiai aprašo R. Viešula ir puikiai vertina jo sukurtas litografijas.

Kituose kraštuose lietuviai grafikai taip pat stipriai reikšias. Prancūzijoje — Ž. Mikšys, P. Gailius, o ypač V. Kasiulis.

Albrechtas Dueris Nukryžiuojamas (medžio raižinys, detalė)

V. Kasiulis yra ten laikomas vienu iš geriausių jaunųjų Paryžiaus Mokyklos atstovų, o jo grafikos darbai yra plačiai pasisklidę po visą pasaulį.

Australijoje mūsų grafikai irgi neatsilieka nuo kitų. Jie dalyvauja ten pasaulinėse parodose, jų darbai kabo nuolatiniuose muziejų ir galerijų kolekcijose. Prieš kelis mėnesius aktorius Vincent Price, viešėdamas Australijoje, įsigijo vienoje australų galerijoje H. Salkausko, L. Urbono, E. Kubbos ir kitų lietuvių dailininkų darbus.

Paveržtoje Lietuvoje grafikos menas, kaip ir kitos meno šakos, neturi per daug kuo pasididžiuoti. Sovietų priverstinis realizmas varžo dailininkus, trukdydamas jiems laisvai išsi-

Nukryžiuojamas Lietuvos liaudies meno raižinys (19 amž.)

sakyti. Temos gerokai suvaržytos komunistinėmis, propagandinėmis vyžomis, o technika mažai ką pažengusi nuo nepriklausomybės laikų. Paėmus šiomis dienomis Lietuvoje darytą grafikos darbą, kartais net atrodo, kad žiūri į devyniolikto amžiaus Vakarų Europoje sukurtą paveiksluką. Didesnė pažanga matyti vien knygu, ypač vaikiškų pasakų, iliustravime. Čia dailininkai, jausdamiesi laisvesni, randa progos išbandyti naujas technikas ir naujus stilius. Tose iliustracijose jau dažnai matyti gyva, moderniška ir grynai lietuviška siela.

(Bus daugiau)

Antano Rūko dramaturgija

(Atkelta iš 3 psl.)

šalies" veiksmams ir penktasis vyksta realaus gyvenimo erdvė, o tretysis ir ketvirtasis yra grynai fantastiniai paveiksai. Tas lauzo veikalo vientisumą, nors autorius ir gana įmantriai protas uolas prasiiria. Vis dėlto gal būtų buvę geriau, jei Ant. Rūkas tą nuotykių kelionę būtų išlaikęs tikrovės plotmė.

Keturių jaunuolių charakteriai nėra sudėtingi, net ir pavojingai valandomis autorius neleidžia jiems savo vidaus išgyvenimų plačiau atverti — jie tik veržiasi į tikslą. Žymiai spalvingesni ir sudėtingesni yra indėnai, besočiai ir velniai. Vaidintojams šie pastarieji ir būtų sunkiau įveikiama medžiaga.

"Svajonių šalis" — atskiras lapas Ant. Rūko dramaturgijoje, atokiai stovįs nuo "Bubulio ir Dundulio", o taip pat ir nuo "Vieno kiemo gyventojų". Tačiau "Svajonių šalis" egzistuoja, ji nėra prasimanymas ir fantazija, tą liudija ir veikalo motyva, paimtas iš Prano Vaičiūno eilė: "Yra šalis, kur upės teka linksmai tarp girių ūžiančių..."

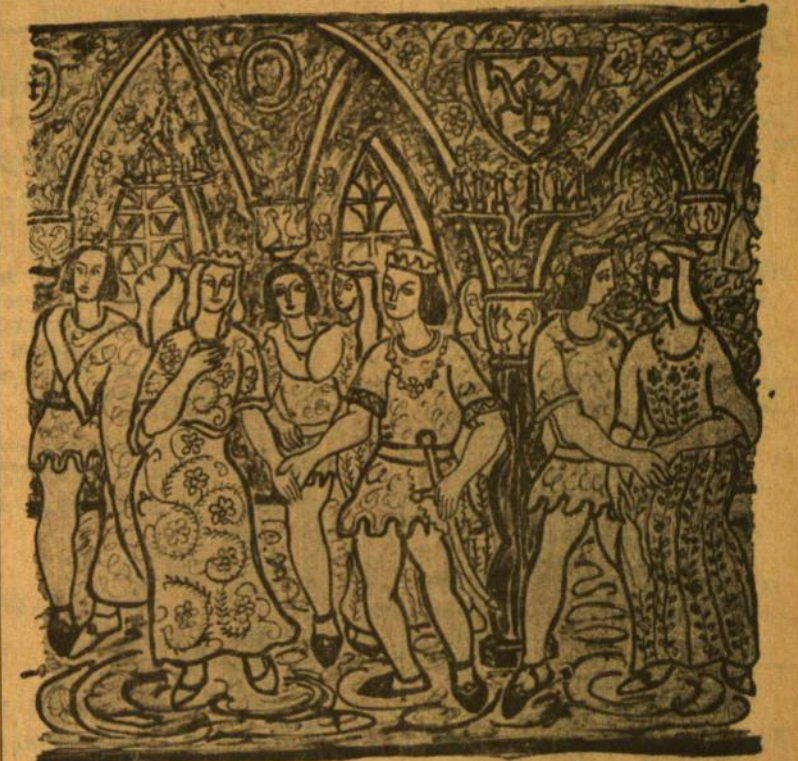
Ta autoriaus intencija, žinoma, taikoma lietuvių išievių jaunimui, o taip pat ir rašytojo kūrybinis polėkis, spindįs "Svajonių šaly", be abejonės, mūsų

gyvenime turi savo vietą ir reikšmę.

Ne visus Ant. Rūko dramaturgijos veikalus man pavyko gauti. Paminėjau tuos, kuriuos perskaičiau — scenoj nei vieno jų man neteko matyti. Tačiau tikiuosi, kad ir tom pastangom padariau nors kuklų įvadą į Ant. Rūko dramaturgiją. Ji yra atskira ir

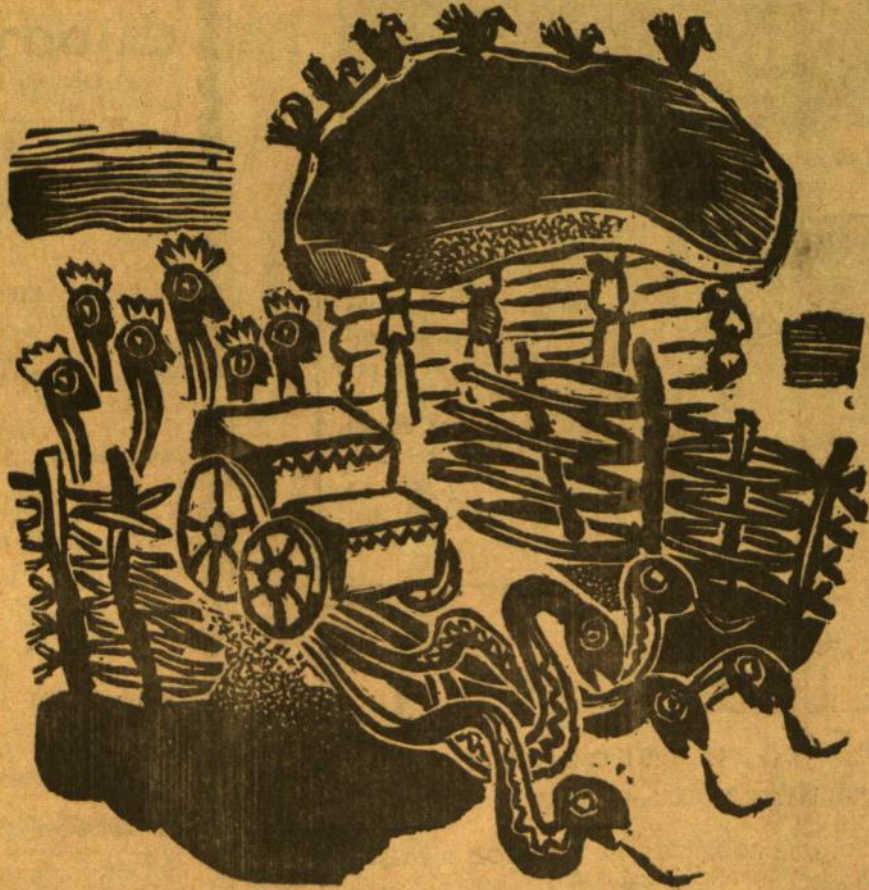
savaiminga. Jei, pvz., greta sustatytumėm Alantą ir Rūką (ko iš tikro nereikia daryti) — netrukus pamatytumėm, kad Alan

tas yra daugiau intelektualus, o Rūkas daugiau emociingas. Tai skirtingos spalvos, bet skirtingume, berods, ir slypi atskiro dramaturgo viena iš kūrybinės galios apraiškų.

Viktoras Petravičius

Senoj Lietuvoj

P. Augius

Eglės pasaka (medžio raižinys)